

Kaip Britai Sukurė Sovietų Pranašumą Ore

Kai neseniai Churchillis parlamente paskelbė, kad britai yra pasiryžę kiek galėdami greičiau praveisti masinę pačių tobuliausių lėktuvų gamybą, visas pasaulis nustebė: vadinas, tiesa, jog Sovietai pralenkė Vakarų ir aviacijoj, pasidarydami taip pat ore padėties viešpačiais. Ir tikrai: sovietinės oro pajėgos Jungt. Tautos skaičiais toli prašoka, be to, ir savo kokybe Sovietai su jais bent gali lygintis, konstatuoja šveicarų "Die Weltwoche" (nr. 964). Tat iš dalies ir paaiškina tą būmę ir neryžtingumą, kuris neleidžia sutelkti į darną vienetą visų Vakarų gynybinių pajėgų. O kad rusai tą pranašumą išsikovoję, "Die Weltwoche" dėl to visą kaltę verčia britams. O buvo taip: nieko pikto negalvodama, tuometinė britų vyriausybė (darbo partijos) 1947 m. pardavė Sovietams "tik 25" Rolls - Royce fabriko pagamintas vad. "Nene-turbinas". Kai tas veiksmas paaiškėjo viešumai, kilo baisiausias triukšmas, de ja, niekas nieko negalėjo padaryti nes — jau buvo per vėlu. Sovietai, priešingai bet kokiems teisės nuostatams, taip pat nieko nemokėdami už tos rūšies britų patentą, tuos 25 motorus įsidedo ne į 25 savo lėktuvus, kaip naiviai galvojo britai, bet, įsitikinę jų vertingumu, pravedė tokią masinę jų gamybą, su kuria negali pasaulyje lygintis nė vienas kitas kraštas, nebent dar vienos JAV.

Ir tos gamybos vaisiai veikia pasirodė — viršum Korėjos išdygo sovietinis MIG—15, vienintelis tegalys lygintis su JAV lėktuvais. Numušus kelis sovietinius, paaiškėjo, kad jų motorai yra tokie pat, kaip britų vad. Nene-turbinos. Jau per antrąjį pasaulinį karą britai patyrė, kad Londonas tėra vos už poros minučių oro kelio nuo Europos žemyno. O už tą savo gražų darbo partijos žestą, netenka abejoti, būsimajame kare gaus apmokėti savo tautiečių gyvybėmis. Nebeliko nieko kito, kaip pasivyti bent tą pranašumą, kurį kokybiškai turi JAV ir Sovietai, nors britų visi planai kol kas tebėra dar tik popieriuje, antra, stinga reikalingų žaliavų, masinei gamybai fabriku ir net tinkamų specialistų. Todėl aviacijos ministeris lordas de L'Isle tautai paskelbė: reikės dar daugiau susispausti, kol tie lėktuvai bus pagaminti. O jie truks plyš turi būti pagaminti — tai yra D. Britanijos gyvybės ar mirties klausimas. Gį prie jo žodžių aciacijos maršalas lordas Trenchardas dar pridėjo: geriausias būdas išvengti karo yra pačiam ir jį ruošti. Todėl britai užplauvo gaminti ne tik naikintuvus, bet ir nemažą kiekį tol. skridimo bombonešų ir lėktuvų, specialiai skirtų naikinti pov. laivams, nes, pasirodo, ir čia Sovietai, padėdami vokiečių specialistų, pasidarė jų tokių, kurių "neima" jokie radarai ir kurie visą ligšiolinę povand. laivų karę taktiką žada apversti aukštyn kojomis...

Vokiečių spauda svarsto klausimą, ar tikrai Sov. Sąjunga susidarė pasaulinį pirmumą karo produkcijoj. Ta proga nurodoma, jog nuo sausio pradžios Korėjoj raudonieji pradėjo vartoti "slaptą ginklą"—elektroninius priešlėktuvinius pabūklus. Tada amerikiečių nuostoliai pradėjo smarkiai kilti, ir balandžio mėnesį jų žuvo 38 mašinos. Tačiau veikiai tie siaubą kelią šiaurės korėjiečių pabūklai neteko savo bausimo — Amerika vėl techniškai ir strategiškai pranešė Sov. Rusiją: techniškai "galvojančiomis raketomis", kurios pačios susiranda savo taikinį; strategiškai — paleidę į apyvarštą tolimojo skridimo bombonešius "Convair" B-36 D, kurie veikia 15 km aukšty ir praktiškai yra minimumu pabūklų nepasiekiami. Elektroniniai pabūklai faktiškai yra tik patobulinti jau 1943 m. vokiečių vartoti "radaro valdomi" prieš-

Nr. 26 - tas

WORCESTER, MASS., Birželio (June) 28, 1952

Vol. XXXV

SUDAUŽE KOMUNISTŲ ELEKTROS STOTIS

SEOUL. — Oro pajėgos iš Korėjos pranešė, kad birželio 23 d. sąjungininkų oro ir laivyno lėktuvai sudaužė penkias S. Korėjos hidroelektrines stotis ir jėgainių centrą prie Yalu, iš kur buvo teikiama elektros energija Mandžiūrijos pramonės centrams. Tai buvo suduotas didžiausias smūgis vienu kartu nuo Korėjos karo pradžios. Šį smūgį skaudžiai pajus komunistų karo pramonė S. Korėjoj ir Mandžiūrijoj.

Buvo subombarduota ant Yalu galinga Suiho elektros stotis, kuri buvo pastatyta Japonų II Pasaulinio karo metu ir aprūpino elektros energija raudonosios Kinijos pramonę Mandžiūrijoje. Taip pat buvo subombarduotas Fusan, Songchon, Changjin ir Chosen stotys. Sunaikinta tik jų pastatai ir mašinos. Užtvant-

kos paliktos sveikos. S. Korėjos sostinė ir kiti centrai paliko be elektros.

Bombardavime dalyvavo daugiau kaip 500 oro, marinių ir laivyno lėktuvų, kurie pakildavo nuo laivų ir iš P. Korėjos aerodromų. Oro pajėgos neperado nė vieno lėktuvo. Laivynas neteko vieno lėktuvo, bet neperado nė vieno piloto. Už Yalu oro valgyba galėjo suskaičiuoti 208 MIG, bet jie nesiėmė ginti bombarduorijoj.

Užtvant-

PLIENO FRONTAS

WASHINGTON. — Plieno bendrovių ir darbininkų unijos atstovai nesutaria. Susitarta tik dėl sąrašo plieno fabriku, kurie pradės veikti streikui esant patiems būtiniausiems gynybos reikalams patenkinti. Jų produkcija sieks 5% visos metinės plieno gamybos.

Streikui sulaukyti Prezidentas prašo kongreso leidimo perimti valdžios kontrolėn plieno industrijos įmones. Kongresas nesutinka ir reikalauja, kad Prezidentas panaudotų Taft-Hartley įstatymą streikui suturėti. Prezidentas Trumanas nesutinka tai daryti. Jis sako, kad kongresas neturi galios jam įsakyti, ką jis turi daryti. Įstatymas jam suteikiąs galią panaudoti Taft-Hartley aktą, bet neprivertias jį tai daryti.

Prezidentas pridūrė, kad jis

Atgaivinama Japonijos Aviacija

TOKIO. — Japonija nutarė atkurti aviaciją ir prašo iš Jungt. Valst. tam tikrą skaičių lėktuvų savo lakinamas apmokyti. Naujosios aviacijos personalas bus paimtas iš buv. senosios aviacijos, tai ilgas jos apmokymas nebus reikalingas. Greit prasideda Japonijos ir JAV derybos dėl civilinės transporto aviacijos.

Dar tik neseniai Japonija atgaivino pakrančių apsaugos laivyną, kuriam skolinasi iš JAV 68 laivus. Senato sutikimas paskolinti jau gautas.

Popiežius Priėmė Darbo Sekret. Tobin

ROMA. — Birželio 23 d. JAV darbo sekretorius Tobin buvo popiežiaus Pijaus XII priimtas specialioje audiencijoj. Audiencijos metu popiežius pasiteiravo apie Prezidento sveikatą ir prašė perduoti prez. Trumanui linkėjimus.

Birželio 25 d. darbo sekretorius Tobin iš Romos išvyko į Berlyną.

Rusija Bus Pasirengusi Atominam Karui 1954

WASHINGTON. — Oro pajėgų sekretoriaus pagalbininkas E. V. Huggins atstovų rūmų subkomiteto uždame posėdyje bendrą parodymus dėl oro bazėms biudžeto sudarymo. Jo liudijimu oro bazėms reikalinga \$1,500,000.

Ta proga kongrese buvo išsi-reikšta, kad Rusija 1954 m. jau galės vykdyti atomines atakas prieš JAV.

JAV Gynybos Sekretoriaus Pareiškimas

WASHINGTON. — Gynybos sekretorius Robert A. Lovett birželio 24 d. jungtinių vadų štabui pareiškė, kad JAV lėktuvai bombarduos ir Mandžiūriją neatsiklausdami Jungt. Tautų, jeigu gynybos pavojus tokios akcijos pareikalautų. Paklaustos Jungt. vadų, kaip suprasti tą pavojų, Lovett paaiškino, jeigu komunistinės oro pajėgos iš ten pradėtų visuotinę puolimą.

Šia proga tenka pažymėti, kad paskutinės Jungt. Tautų karo pajėgų operacijos prie Yalu išau-

kė Anglijos parlamente darbiečių pusę audra ir Churchill pas-tatė į kelią padėti. Jie būgstauja, kad tuo žygiu gali būti karas išplėstas į Kiniją. D. Britanijos gynybos ministeris Earl Aleksanderis parodė Washingtonui, kad jis šiam naujam žygiui prie Yalu prieš komunistus pritaria.

Japonija Pripažįsta Chiang Visos Kinijos Galva

TOKIO. — Japonija pranešė, kad ji pripažįsta tik nacionalistinę Chiang Kai-shek'o vyriausybę visos Kinijos vyriausybę. Tuo pašalinama bet kokia galimybė atskiro susitarimo su raudonąja Kinija.

Balandžio 28 d. pasirašytoji Japonijos sutartis su Kinijos nacionalistine vyriausybe buvo palikusi atviras duris santykiams su Peipingu, nes šia sutartimi buvo pripažįstama Chiang Kai-sheko vyriausybė tik Formozoje, Pascadores salose ir kitose teritorijose, kurios atsidurs nacionalistų kontrolėje.

Daugelis Japonijos pirklių žiūri į raud. Kiniją kaip į rinką atgyjančią Japonijos pramonei. Tad Peipingo komunistinė vyriausybė tuomi juos viliodama kursto prieš dabartinę Japonijos Yoshidos vyriausybę. Kinija ir Pietų Azija yra nuo seno Japonijos pramonei žaliavoms įsigyti rinka.

Italai Išvaro Sovietų Korespondentę

ROMA. — Užsienių agentūra pranešė, kad Italijos valdžia įsakė išvaryti Sovietų užsienių "Pravdos" korespondentę Olgą Cecetkiną už jos nekorektiškus pranešimus sąryšyje su gen. Matthew Ridgway vizitu Italijoje.

Ši 50 amž. rusų komunistė turi tuojau iš Italijos išvykti ir grįžti, iš kur buvo atvykusi. Tai yra pirmas po karo šios rūšies žygis, kurio italai ėmėsi prieš užsienio korespondentą.

Prezidentas Pasirašė Užs. Paramos Bilių

WASHINGTON. — Prez. Trumanas pasirašė užs. paramos bilių \$6,447,730,750, kurį jis buvo pasiūlęs \$7,900,000,000. Kaip žinoma kongresas nukirpo nuo jo pasiūlytos sumos 1½ bil. dol. Dėl šios kongreso akcijos Prezidentas pasirašydams jokių paaiškinimų nedavė

Komunistų Riaušės Japonijoj

TOKIO. — Korėjos karo 2-ųjų metų sukakties proga triukšmavo Japonijos komunistai. Osaka prefektūroje užpuolė amerikiečių automobilį ir gen. Clark ap- liejo acto rūgštimi. Gen. C. W. Clark yra pietvakarių vadas. Jį užpuolė 1,000 komunistų, ginkluotų Molotovo cocktails bombomis, ir kovojo su Japonijos policija mieste Fuita netoli JAV oro bazės Itami.

Nauji 1950 m. JAV Nušauto Lėktuvo Liudininkai

STOCKHOLMAS. — Prieš trejetą savaičių į Švediją atbėgo 5 latvių žvejai. Jie papasakojo Švedijos policijai ir kariuomenės atstovams, kad matė, kaip 1950 met. balandžio mėn. 8 d. Sovietų lėktuvai užpuolė virš Baltijos Jūros neginkluotą JAV lėktuvą ir jį nušovė. Matė kaip tas lėktuvas, kuris perskrido virš jų galvų, nupuolė į jūrą. Gi Sovietai tada savo notose Jungt. Valstybėms tvirtino, kad JAV lėktuvas pirmas jų lėktuvus užpuo- lęs.

Pabėgusieji Švedijon latviai yra Liepojaus žvejai. Sovietų ambasadorius Rodionovas prašė Švedijos vyriausybę leidimo juos apklausinėti, nurodydamas, kad Švedija pripažino Latvijos aneksiją, ir kad jie dėl to yra Sovietų piliečiai. Jam buvo atsakyta, kad jų statusas dar neišspręstas, ir Rodionovas su jais pasimatyti negali.

Manoma, jog jiems bus suteiktos politinių pabėgėlių teisės, ir su Rodionovu jiems kalbėti nereikės.

Komunistai Grobia Darbininkus Iš V. Vok.

BONNA. — Birželio 22 d. būrys liaudies policininkų, lydimas Sovietų karių, įsiveržė į V. Vokietiją ir pagrobė 43 Vak. Vok. darbininkus, kurie dirbo prie geležinkelio darbų. Pagrobimas įvyko britų zonoje 8 mylios į pietus nuo Helmstedt. Iš 50 ten dirbusių darbininkų 7 paspruko, o kitus ginkluotai liaudies policininkai ir raudonarmiečiai nutempė į Sovietų zoną.

Britų vietiniai zonos pareigūnai pareikalavo Sovietus pagrobtosius darbininkus grąžinti, bet šis jų žygis buvo veltui. Šiuo reikalu daromi žygiai aukštesnėse įstaigose. Britų pareigūnai praneša, kad buvo pagrobtas ir vienas geležinkelių mašinistas.

Eisenhower Persikelia į Chicagą

DENVER. — Senatorius Henry Cabot Lodge pranešė, kad generolas Dwight D. Eisenhower sekancią savaitę persikelia į Chicagą, kur įsteigs savo kampanijos centrą, republikono nominacijai į prezidentus. Čia jis galės susieiti su delegatais. Senatorius Lodge sakė, kad delegatai remia Eisenhower ir kad jis lengvai laimės nominaciją.

Nusišovė Generolas

WASHINGTON, D. C. — Savo tarnybiniame kambaryje Pentagone buvo rastas nusišovęs brig. gen. Francis G. Brink, 58 metų, priklausęs JAV karinei misijai Indokinijoj.

Armijos štabo viršininkas Collins gražiais žodžiais atsiliepė apie šį karį. Paskutinėmis dienomis jis atrodė susimervinęs, tačiau nusišovimo priežastys nežinomos. Tiriamos aplinkybės.

WORCESTERIO KULTURINIS JUDEJIMAS

Šv. Kazimiero Parap. Lietuvių Mokyklos Mokslo Metų Užbaigtuvės

Birželio 22 d. šv. Kazimiero parapijos lietuvių mokyklą iškilmingai užbaigė savo mokslo metus ir 11 (vienuolika) mokinių gavo mokyklos baigimo pažymėjimus. Ta proga parapijos salėje įvyko mokyklos mokinių visų skyrių meninis pasirodymas scenoje. Pasirodymo centre buvo mokinių suvaidinta inscenuota pasaka "Sidabrinis batelis". Pasakos turinys, pritaikintas ir patraukus jaunimui, mokyklos vadovybės vykusiai parinktas. Jos pagrindinė idėja yra, kad kuklumas ir paklusnumas yra jaunuolio dorybės ir jas vykdydamas jaunuolis susilaukia atpildo.

Gražios dekoracijos, puošnūs jaunųjų artistų bei šokėjų rūbai, jų plastiniai ir spalvingi šokiai, teikė žiūrovam malonų įspūdį.

Mokyklą baigė ir gavo atstatų: R. Drauginis, R. Henze, T. Grinevičius, J. Langne, R. Marcinkevičius, J. Bakanaitė, J. Balofkaitė, M. Čiginskaitė D. Kisielytė, A. Orintaitė, M. Starvasky. Publikos, vaikučių tėvų ir svečių buvo prisirinkusi pilnutė salė. Užbaigoje kalbas pasakė šv. Kazimiero parap. klebonas kun. A. Petraitis, kun. Tamulevičius ir dr. K. Cirtautas.

Tegul mokykloje įgytos žinios ir lietuviškumo kibirkštėlė lydi baigusius solenizantus visą gyvenimą, kaip gražus prisiminimas.

2. Birželio 22 d. (sekm.) Babrausko ūkio paviljone įvyko metinis ALTS Worcesterio skyriaus piknikas. Palankus oras sutraukė daug žmonių ne tik iš Worcesterio, bet iš Bostono ir kitur.

Piknike darbuos ir lietuviškus valgius gamino ir patarnavo Aušros Vartų parap. socialinio klubo ponios: E. Jankauskienė, S. Babrauskienė, p. Lendraitienė, p. Jonytienė, M. Laužonis, A. Sinkevičienė, A. Repšienė, A. Košulis, O. Zidelienė ir V. Kielienė.

3. Maironio parko Pašalpinės Draugijos susirinkimas įvykęs birželio 18 d. dėl pasitaikiusio didelio lietaus ir audros nebuvo gausus vadovaujant pirmininkui P. Milui, buvo aptarti tik einamieji ir šalpos reikalai. Aptarta ateinančios parengimas, kuris įvyks liepos (July) 3 d. (šeštad.) Maironio parko paviljone. Tai metinis Draugijos "Vėžių ir Varlių" balius (Lobster and Clams). Po to bus šokiai iki vidunakčio.

Visi lietuviai, kurie mėgsta Maironio parką ir skuba ten karštomis dienomis atsigalvinti ir pasimaudyti, turėtų jausti pareigą ir atsilankyti į Metinį Draugijos balių liepos 3 d. išvakarėse USA nepriklausomybės šventės. Bus galima pasimaudyti, pabaliavoti, pasižokti ir tuo

prisidėti prie šios malonios lietuviškos vasarvietės išlaidymo. Bilietus į balių prašome išanksto įsigyti pas Draugijos narius.

4. Liepos 12 d. (šeštad.) Maironio parke įvyks metinis Tremtinių piknikas, kurį rengia T. B-nės Valdyba. Patekusių į vargą tremtinių šalpa.

Elzbieta Katiniene, neseniai atvykus iš tremties, vyras žuvęs Europoje traukinių nelaimėje, gyvenanti su dviem mažais vaikais, 2 Harlem gatvės, neturinti darbo ir reikalinga pašalpos. T. B-nės Valdyba iš surinktų aukų per birželio 15 d. minėjimą, paskyrė \$25 dol. pašalpą.

5. ALT. Sąjungos Worcesterio skyrius suorganizavo ir pasiėmė išlaikyti vieną Vasario 16-tosios gimnazijos (Diepholze) Vokietijoje mokinį ir išpareigojo jam sūsti po 20 dol. į mėnesį. Šiam darbui vadovauja ir veda susirašinėjimą su Gimnazijos vadovybe Vytautas Orentas.

J. Sūdavas

Kur Ir Kaip Praleisti Atostogas

Labdaringa Draugija suruošė paminėti Nepriklausomybės dieną arba 4th of July sekančiu būdu:

Liepos (July) 3-čią, ketvirtadienio vakare, Maironio parke įvyks

VĖŽIŲ ir KLAMSŲ VAKARIENĖ ir ŠOKIAI

Tuos vandens gyvūnus pagamins jau nuo senovės labai gerai patyrę žuvininkai Ulevičiai. Pone Magdalena Ulevičienė su savo pagalbininkėmis išvirs vėžius ir Clam'sus taip kaip kas pageidaus.

Ponia Eva Thompson pasamdė orkestrą. Prašo tų kurie valgis vakarienei įsigyti tikiėtus neviliau kaip 29-tą birželio pas Eva Thompson, pas M. Ulevičienę ir ant Maironio parko, įžangos bilietų ant šokių nebus, tad jai ir nenorėtų valgyt vakarienei, kviečiam atsilankyti, smagiai pašokti tą vakarą prieš 4th of July.

Liepos 4-tą (penktad.) bus parkas atidarytas visą dieną. Dabar mūsų naujas gaspadorius gyvena čia ant vietos, pasiryžęs priimti visus Alfonsas Lozoraitis, su pagalba savo mamytės ponios Lozoraitienės patarnaus kiekvienam atsilankusiam.

Liepos 5-tą (šeštad.) bus plaukimo kontestai ir kiti įdomūs margumynai.

Liepos 6-tą (sekmad.) įvyks piknikas. Kviečiam visus atsilankyti, nors ant vieno viršminėto parengimo ir paremti Labdarybės Dr-jos veikimus, kad būt galima užlaikyti tą gražiausią Lietuvių Maironio parką.

P. Milus

Namas Pardavimui

Aštuonių kambarių namas, išlauko ir viduj ištaisai atnaujintas; šildomas aliejumi — dvejose maudynėse. Lengvai gali būti dveji butai. Kaina \$13,000. Galima matyti tikslai per susitarimą. Tel. 5-1660.

Klausykites

"LIETUVIS" Lietuviškos Radio Programos vad. J. K. ŽEMAIČIUI Sekm. nuo 1:00 iki 1:30 val. p.p. Stotis WAAB—1440 kc.

Klausykites

Sekm. nuo 11:30 iki 12 val. ryto Oro Bangomis Lietuviškos Radio Programos vad. J. JANUSH, Jr. Iš WKNB Stoties 840 kc.

Išnuomavimui

Atskiri kambariai, jei reikia ir virtuvė, prieinamomis kainomis. Prie jūrų vasaroti. Kreipkitės: **FRANK DRAKE** 68 Mounteford Rd. Nantasket Beach, Mass.

RADIO ŽINIOS

Lietuvių Radio Korp. radio programa ateinantį sekmadienį, per stotį WBMS, 1090 kil. (netoli WBZ stoties) 9:30 iki 10:30 val. ryte bus sekantis:

- 1—Falcons Radio Ork.
- 2—Dainos.
- 3—Magdutės pasaka.

Po programos prašome parašyti laišką ar atvirutę į stotį WHITE, Lithuanian Program 25 Court St., Boston, Mass., pranešdami kokias orkestras, dainininkus ir dainininkes porit išgirsti, o biznio reikalais rašykite ofiso adresu: 502 E. Broadway., So. Boston 27, Mass.

WORCESTERIO LIETUVIO VAISTININKO SUKAKTUVĖS

vytautas SKRINSKA

Lietuvio vaistininko Vytauto Skrinskos įvyks 12 metų sukaktuvės kaip jau jis išlaikė valdžios egzaminus Massachusetts valstijoje ir tapo Registruotas Vaistininkas birželio (June) 11, 1940. Irgi jau 6 metai suėjo, kaip pats savo vaistinę užlaiko po vardu: Ideal Pharmacy, 29 Kelley Sq. Per 12 metų praktikos ponas Skrinska esąs patarnavęs virš 100,000 žmonių su sveikatos reikalais ir visiems su geroms pasekmėms.

Šeštadienį ir sekmadienį bus "Special Lietuvos Dienos" į Lietuvišką Vaistinę. (June 28 and 29). Per tą 2 sukaktuvių minė-

jimų dienas bus "speciali" dovanos duodamos kostiumieriams ir 5% nuolaidų (Discount) duodama ant visų pirkinų virš \$1.00 vertės.

Prie Soda Fountain bus 45 centų "Banana Royal" parduodama už 35 centų irgi 10c Root Beer bus tik 5c per tas dvi dienas. 59c Rubbing Alcohol bus 50c ir 39c Rubbing Alcohol bus 35c.

Pas Lietuvišką Vaistinę tik sekantieji laikraščiai dabar parduodami: "Amerikos Lietuvis", "Keleivis", "Vienybė", "Draugas ir "Laisvoji Lietuva". * Dideli Hire's Root Beer Float 10c, tikslai šias dienas virš minėtas. Paprastai 20c.

Radio Žinios

Lietuvių Radio Korp. rengia linksmą metinį pikniką, kuris įvyks sekmadienį, liepos-July 18-tą, puikiam Brockton Fair Grounds, Brocktone.

Kaip ir kas metų pikniko programa bus įdomi ir įvairi. Šimet dalyvaus Worcesterio Tremtinių Meno Mėgėjų choras vad. R. Juozaičio. Dainuos mylimas dainininkas Jonas Tamulionis iš Nashua, N. H. Bernardas Koritis perstatys žavę \$250,000 vertės puikiausią, brangiausių I. J. Fox, Amerikos didžiausios kailių krautuovės Kailių Parodą su gražiom modelėm. Bus renkama metinė gražuolė "Miss Lithuania of Mass.". Gros puikui 8 muzikantų Falcons Radio orkestra. Bus traukimas įvairių laimėjimo ir įžangos dovanų.

Rengėjai kviečia visus į šį puikų šios vasaros didžiausią ir įdomiausią pikniką, Brockton Fair Grounds, Brocktone, sekmadienį, liepos (July) 13-tą dieną.

Steponas ir Valentina Minkai

— Nepriklausomybės Dienoj, Marianopolio Kolegijoj, Thompson, Conn. įvyks didelis metinis Naujosios Anglijos piknikas.

— X Spindulių krutinės programa prasidės liepos 7-tą ir tęsis septynes savaites. Įvairios organizacijos pasidalinę pagalbės nemokamai žmonėms, kurie norės persitikrinti ar serga džiova.

— Didžiausios irimo lenktynės visame krašte Olimpikos Irimo Bandymai, bus nuo liepos 3 iki 5, Quinsigamond ežere. Šiose lenktynėse dalyvaus apie 300 sportininkų, kurie atstovauja virš 50 kolegijų ir klubų. Kurie nori matyti lenktynes, turi iš anksto įsigyti bilietus. Vaizbos Bute, Sheraton viešbuty ir įvairiose sporto daiktų krautuovėse.

Svečiai Worcesteri

Šiomis dienomis, Jonas ir Elzbieta Jakaičiai, iš Flushing, N.Y. atostogavo pas p. B. Tamkus, Gilbertville, Mass. Pirmadienį, gegužės 23-čią dieną, visi atvyko kartu į Worcesterį, atsilankė į "Amerikos Lietuvis" redakciją ir užsirašė laikraštį.

NEREIKIA PINIGŲ ĮMOKET

3 METUS UŽMOKET

Visokios Karų Išdirbystės

Pirkite Su Pasitikėjimu

— nuo —

Aaron Heitin Co. Inc.

761 MAIN STREET

WORCESTER

Užpakaly Vieta Aptomobiliams

TEL. 2-1257

Skaitytojų Atyda

Šio laikraščio numeris 25-tas, 1952 m. Jeigu jūsų prenumerata baigėsi šį mėnesį ar ankščiau malonėkite atsinaujinti.

Namas Pardavimui

Penkių kambarių namas, miesto vanduo, moderniška maudynė, penki lotai žemės, prie Dorothy pond, daržai; viena minutė iki autobuso, po dešinės, pirma vieta, 5 Upton St., Millbury, Mass. — Joseph Sluckis.

Geras Pianos

Pardavimui greitai, už prieinamą kainą. Kam reikalinga pianas telefonuokite 7-5516, po 5-tos valandos vak.

Pardavimui Namas

Arti American Steel & Wire kompanijos, šešių kambarių modernišką namas, 4 kambariai žemai, 2 viršuj. Namas pastatytas prieš 15 metų, su aliejaus šildymu, gardžium, sode-liu, Maudynės moderniškios, veranda su stiklais, kambarėlis pusryčiams. Geras pirkinys. Malonėkite pasiteirauti: 4 Grammont kelias, Tel. 2-8703.

Išnuomojamas Kambarys

Kambarys išnuomojamas su visais patogumais ir virtuvės panaudojimu. Merginai ar moteriai pirmenybė.

Sužinoti: "Amerikos Lietuvis" redakcijoj.

Olympic Regatta Days

JULY 3 - 4 - 5

PARKING SPACES LIMITED

GO BY BUS

LIETUVIAI AMERIKOJE ir PASAULYJE

CHICAGO, ILL.

Chicagos Lietuviai Ruošiasi Milžiniškai Demonstracijai

Chicagos lietuvių tarpe įsigyvenęs 18 metų paprotys-tradicija kiekvienais metais ruošti savo nuosavų Chicagos Lietuvių didvyrių minėjimą.

Liaudies dainose apdainuoti didvyriai, tapę Lietuvių Tautai kelrodžių ir pasiryžimą ir ištvermę, yra kapitonas Steponas Darius ir leitenantas Stasys Girėnas, vieni iš pirmųjų aviacijos pionierių, įrodę pasauliui, kad žmonija turėdama savo tarpe pasiryžėlius gali nugalėti ir sunkiai nugaliamas kliūtis.

Teisybė, Darius-Girėnas neatšiekė galutinio tikslo; jie žuvo netoli nuo Lietuvos sienos, bet 1933 metų tragedija ir jų garbinga mirtis sudomino visus pasaulio kontinentus duodama aviacijai naujų impulsų, gi Lietuvai ir plačiame pasauly išsklaidytiems lietuviams suteikė drąsos ir pasiryžimo eiti spartesniu kultūros keliu. Lietuviai pasijuto lygūs kitoms kultūrinėms tautoms, gi Jaunoji Lietuva Karta, pasisėmus didvyrių testamente jėgos stvėrėsi ir sunkesnių darbų įvairošę politinėse, socialinėse ir ekonominėse srityse atsiėdami dziugių ir rimtų rezultatų.

Taigi, toji Lietuvos Didvyrių tragedija ir jų mirtis virto pergale ne tik Rūstaus Atlanto Vandenyno, bet tatau buvo taip pat naujas impulsas, naujas akstinas, lietuviams drąsiai žygiuoti per skausmus į garbę ir per kovas į pergalę.

Be skaitlingų visuomeninių organizacijų ir sporto rately, susikūrusių deka mūsų didvyrių garbingo žygio, mes matome Amerikos Legijono No. 271 postą pasivadinsiu Dariaus-Girėno vardu. Šios organizacijos JAV karo veteranai, susisipietę apie Dariaus-Girėno mestą šukį, dalyvaudami abiejuose pasauliniuose karuose, šiandieną turi sudarę gausią šeimą, yra viena iš skaitlingiausių ir veikliausių Amerikiečių lietuvių kilmės veteranų organizacija priskaitanti apie 1,200 narių.

Praūžės Antrasis Pasaulinis Karas, atnešė daug politinių socialių ir ekonominių pamaunų. Mažosios Europos Valstybės jų tarpe ir Lietuva dėka brūtalės Sovietų Imperialistinės Jėgos prarado laisvę ir nepriklausomybę. Atsirado Geležinė Uždanga atskyrusi didelę Europos dalį nuo kultūringo pasaulio. Daugkartiniai lietuvių sluogsnų protesto balsai liko tyruose šaukiančiojo balsas. Gautas vienas kitas užuojautos pareiškimas, vienas kitas simpatingas pažadas ir tuomi reikalas baigtas. Dariaus-Girėno Posto Valdyba, skatinama didžiais mūsų didvyrių idealais, o taip pat Jungtinių Amerikos Valstybių konstitucijoje pareikštais laisvės principais, kreipėsi į Chicagos ir Apylinkių skaitlingas lietuvių organizacijas išgirsti organizacijų atstovų nuomonės apie susidariusią padėtį. Posto Komandierius John L. Paukštis savo gilioje ir reikšmingoje, adresuotoje organizacijų atstovams kalboje pareiškė, kad jau pribrendo laikas, kad lietuvių kilmės amerikiečiai gyvena Chicagoje ir apylinkėse pareikštų savo stiprų ir vieningą nusistatymą dėlei daromų jų tėvų žemei skriaudų. 175 organizacijų atstovai, išklausę Komandieriaus Paukščio ir Posto Direktorių Pirmininkas advokato Wells kalbų, vienu žodžiu ir su dideliu entuzijasmu užgyrė Posto patiektą pasiūlymą sujungti Dariaus-Girėno iškilmes su milžiniška lietuvių Chicagoje demonstracija. Tuojau buvo sudarytas šiam reikalui įgyvendinti specialus komitetas.

Demonstracijos data numatyta

liepos mėnesio 13 dieną, Chicagoje, Marquette Parke. Prie Dariaus-Girėno Paminklo, Komitetas yra numatęs pakviesti vieną iš įžymiausių amerikonių kaip principinį kalbėtoją. Užangažuoti visi Chicagos ir Apylinkių lietuviški chorai: šventėje pasižadėjo dalyvauti 45 Amerikos Veteranų Legijono Postai, kurie atliks iškilmingas kariškas prie paminklo iškilmes. Kai kurios lietuviškos organizacijos ir klubai ruošia specialias judančias platformas, kad turėjus galimybes ryškiau pademonstruoti mūsų troškimus. Numatoma taip pat visa sprautinių eskadrilė, kuri iškilmių metu skraidys virš Marquette Parke. Pakviesta taip pat žymus skaičius Federals, Valstijos ir Miesto atstovų, kurie savo atsilankymu pagerbs Dariaus-Girėno atmintį ir turės progos pamatyti lietuvišką vievingumą ir pasiryžimą.

Sekminga lietuvių solidarumė dienai praversti yra pakviesti žymesnieji veikėjai jų tarpe: Advokatas Ollis, Miesto Sanitary District Prezidentas, Teisėjas John T. Zuris, Lietuvių Prekybos Rūmų Pirmininkas žymus pramonininkas Anthony Rudis, Chicago Herald - American Redaktorius Stanely Pieža, Petras Daudžvardis, Lietuvos Konsulas Chicagoje, neuilstamas lietuvių idealų skleidėjas Dr. Steponas Biežis, laikraščių redaktoriai Leonardas Šimutis, Dr. P. Grižaitis ir Mikas Vaidyla, E. Mikuziūtė, Pirm. Chicagos Liet. Taryba, Jonas Kazanauskas, Bankierius, Anthony Kasper, buvęs Komandieris ir kiti žymūs veikėjai.

Ko gi reikalaujama iš kiekvieno lietuvių, kad ši šventė pavyktų? Ar kokių mokesčių, įsipareigojimų ar pareigų? Vieno vienintelio dalyko, Komitetas prašo Chicagos ir Apylinkių lietuvių: —Būtinai dalyvauti šiame solidarumo Sanbury.

Kiekvienas lietuvis ar jis čionai gimęs ar Lietuvoje ar jis prieš 30 ar prieš 3 metus atvykęs į Dėdės Samo žemę. Ar jis senas ar jaunas, ar mokytas profesionalas ar paprastas darbininkas visi privalo savo atsilankymu užakcentuoti ir parodyti Amerikos visuomenei, Amerikos politikos atstovams ir Amerikos spaudai, kad lietuvių yra solidarūs, kad jie gerbia savo didvyrius, kad jie trokšta, prašo ir reikalauja savo protėvių kraštui laisvės ir nepriklausomybės.

Užmirškime vienai dienai savo asmeninius reikalus. Lai nebus Chicagos apylinkėse nė vienos lietuviškos šeimos, kuri nebūtų atstovaujama šiame masiniame lietuvių solidarumo mitinge.

Atiduokime tinkamą pagarbą Dariaus-Girėno Posto tauriems vyrams, pasiryžusiems išjudinti Lietuvos bylą iš letarginio taško. Pagreitinkime tėvynės išdavimo darbą ir sutrupinkime senos motulės Lietuvos kančias.

Joseph G. Kamin, Chairman
Public Relations Committee
Chicago, Ill.

"Čikagos Šešėliai"

Algirdas Margeris, autorius. Knyga 320 psl.; kaina \$3. Dail. M. Šileikis. Šioje knygoje aprašomi žiaurios tikrovės vaizdai ir skaitytojas iš to pažįsta tikrąjį Chicagos veidą. Knygą galima įsigyti pas autorių: Dr. A. Margerį, 3325 So. Halsted St. Chicago 8, Ill.

Reumatiški Skausmai

DEKEN'S Galinga Mostis, sudaryta iš daug skirtingų elementų, turi savyje galingą šilumą. Šildydama galingai, ištarplius reumatiškus skausmus, rankų, kojų akavėdžius ir tirpina, dieglis, salti, daugelį žmonių pagelbėjo ir tamata pagelbės. Nelauk ligoni, bet tuojau įsigyk DEKEN'S OINTMENT, arba rašykite į distributerį. Kaina 2 oz. \$1.00; 4 oz. \$2.00. Bkakra didelė dėžė — 16 oz. \$5.00. Garantuojame pasiekimą ar grąžinam pinigų. DEKEN'S PRODUCTS P. O. Box 686, Newark 1, N. J.

Boston, Mass.

Baltikos Tautų Protestas Seštadienį, birželio 14-tą, vienas tūkstantis latvių, lietuvių ir estonų bendrai protestavo, maršavo bei demonstravo, priminė Baltikos respublikų užgrobito 11 metų komunizmo jungo režymą, badą, prievartą. Protesto demonstracijai vadovavo latvių kun. Osvaldas Blamitzas: Protesto eilės maršavo išryto, 11 valandą, iš Commonwealth Ave. ir Gloucester gatvių, paskui maršavo Arlington, Beacon, Charles, Boylston gatvėmis. Sustojo ties Viešą Knygyną.

Latvių paminėjimas buvo American Latvian salėje, 64 Sigourney gatvės, Jamaica Plain, kur jų tautiškas namas randasi. Antras susirinkimas buvo Emmanuel bažnyčioj, Warren gatvės, Roxbury.

Birželio 15-tą, "Sunday Globe" patalpintas buvo trijų špaltų pavelskas, su užrašu "Latvians Protest Deportations by Soviets"; "72,000 Latvians Deported to Siberia". Vietinė anglų spauda pažymėjo apie Bostono latvių koloniją, susidedančią iš apie du tūkstančių žmonių. Pirmoji latvių bažnyčia, kuri neseniai minėjo 50 metų gyvavimo sukaktuves, buvo ant Ruggles gatvės, Baptistų bažnyčia. Prieš 50 metų, 12 latvių įsteigė čia parapiją. Stakėnas

A. a. Vladas Ivanauskas

Operos solistas Vladas Ivanauskas buvo gimęs 1902 m. Džukljoje. Jis išaugo 1918-19 metų savanorių kūrėjų dvasioje ir atgimusias Lietuvos kultūroje. Jis buvo ir karininkas ir operos solistas ir visuomenės veikėjas. 1940 m. pavasarį, kaip patriotas, jis buvo bolševikų kalėjime perimtas ir dėl žiaurių bolševikinių kankinimų buvo sužalota sveikata. Taigi, jis yra bolševikinių lietuvių ir rusų komunistų auka, kankinys.

Po ilgos ir kankinančios vėžio ligos mirė Bostono Elmhurst ligoninėje.

Vokiečių okupacijos metu jis buvo Kauno teatro direktoriumi. Tretyje jis buvo Pinneberge Baltų universitete muzikos profesoriumi. JAV taip pat, kiek sveikata leido, vertėsi muzikos pamokomis ir dalyvavo lietuvių koncertuose. Taip pat jis buvo aktyvus spaudos darbininkas: rašė ne tik muzikos, bet ir politinius klausimais.

VI. Ivanausko asmenyje Lietuva neteko tauraus patrioto ir nuoširdaus kovotojo dėl Lietuvos laisvės. Tebūnie, brangus Vlade, Tau lengva laisvojo krašto JAV žemė.

DAN MULLER, garsaus "Buffalo Bill" draugas rodo vaikui Tommy Miller atspaudą batuose, Muller yra autorius ir artistas.

PHILADELPHIA, PA.

Birželio m. 15 d. šv. Kazimiero parapijos salėje įvyko liūdnujų birželio dienų minėjimas, — dienų, kuriose lietuvių tauta, būdama ištikima laisvės ir žmoniškumo principams, paplūdo kraujuose ir ašarose nuo pirmųjų bolševizmo smūgių. Gedulingą minėjimą suruošė ALB Philadelphia apylinkės LOKas. Minėjimą atidarė LOKo vicepirmininkas agr. K. Čikotas. Savo atidaromoje trumpoje kalboje p. K. Čikotas susirinkusiems priminė, kad jau kas trečias lietuvis šiandien nebevyvena tėvynėje. Vieni bolševikų ištremti į Sibirą ir pasmerkti pražūčiai, kiti išsisklaidę po platų pasaulį. Žuvusiems ištremimuose lietuviams pagerbti paprašyta visų susirinkusiųjų atsitoti.

Miela visiems buvo scenoje išvysti išėjus kalbėti mūsų literatūros klasika, rašytoją prof. Dr. V. Krėvė. Tai buvo kalba, kokią taip retai tenka mums išgirsti.

Prof. V. Krėvė pareiškė, kad ne dėl mėsų kaltės mes kaip tauta kenčiame, neturėdami tėvynės ir nepriklausomos valstybės. Galėjo Lietuvos paskutiniosios vyriausybės priešaikių stovėti A. Smetona, A. Stulginskis, ar socialdemokratas prof. J. Kaminskas, vistiek lietuvių tautos ir valstybės likimas būtų buvęs toks pat. Mes esame auka pasaulio galingųjų tautų moralinio nukrypimo.

Prof. V. Krėvė baigus paskaitą, dr. K. Gudėnas paskaitė rezoliucijas JAV prezidentui H. Trumanui, valstybės sekretoriui D. Achesonui ir senato užs. komisijos nariams. Rezoliucijos susirinkusių vienbalsiai priimtos. Meninę dalį sudarė p. L. Kaulinio vedamas choras, atitinkamos liūdnei sukakčiai deklamacijos ir būdingesnių vaizdelių paskaitymas iš J. Petruičio atsiminimų knygos "Kaip jie mus sušaudė". Ypač gražiai paskaitė A. Vaičiulaičio eilėraščių apie Červenę fil. magistras K. Ostrauskas.

Nors oras buvo labai karštas, bet susirinko gražus Philadelphia lietuvių būrys. Čia matėsi tiek senųjų ateivių, tiek ir naujai atvykusių. Kitaip ir negalėjo būti, nes vargu ar rasime šeimą, kuri nebūtų bolševikų teroro paliesta. Br. Dirmėnas

Iš Stovyklų

— Režisierius Ipolitas Tvirbutas jau apsigyveno Memmingene. Jis žada dirbti su teatro mėgėjų rateliu.

Schleisheimo lietuvių bendruomenės Valdyba lankėsi Memmingene tikslu iširti gyvenimo sąlygas. Schleisheimo lietuvių rėtų išsikelti iš ten.

Gerbiamieji Skautų Tėvai, Biciuliai:

Bostono lietuvių skautai šią vasarą sudarė sau galimybę stovyklauti gražioje amerikiečių stovyklavietėje (Loon Pond Camp) netoli Lakeville, Mass., Cape Cod pusėje, prie žvilgančio ežero ir žavetino, Lietuvą primenančio miško: Stovykla įvyks, tvarkoma ir vadovaujama vienu tik lietuvių skautų vadovų, nuo birželio 28 d. iki liepos 5 d.

Maloniai kviečiame visus mums prijauniančiuosius atsilankyti pas mus į stovyklos užbaigtuves seštadienį, liepos 4 dieną (nuo 2 val. p.p.), ir pabendrauti su mumis tos gražios gamtos prieglobstyje. Apžiūrėsite mūsų įtaisytą stovyklavietę, mūsų lietuvišką kryžių, koplytelę su smutkeliu, propagandinę parodėlę; paragausite mūsų pačių pagamintų valgių; pasiklausysite mūsų dainų bei pokštų. Mes visomis jėgomis stengsimės, kad Jūs mūsų tarpe praleistumėte malonią popietę.

Stovykla pasiekama Almeida Bus Line iš 80 Park Square Bostone. Autobusas vyksta iš Lakeville. Paprašykite, kad sustotų prie Town Hall, o nuo ten iki stovyklos tik 10 minučių pėstute eiti Precinct Street. Jau iš tolo pamatysite kelrodžius — Loon Pond Camp. Prie vartų pasiteiraukite kelio į Troop 52 stovyklavietę. Kelionė autobusu, ten ir atgal, kainuoja \$2.18.

Vykstant mašina, dar paprasčiau. Laikykites 138 keliu (Mattapan) iki 106 kelio, kuriuo sukites į kairę ir važiuokite iki paskaitės į dešinę į 28 kelią, tada iki rato (circle) 18 į Lakeville ir prie Town Hall (apie 4 mil. nuo rato) važiuokite Precinct Street iki stovyklos vartų, kur galėsite palikti savo mašiną ir už kelių minučių būsite mūsų globoje.

Be kita ko, štai mūsų stovyklos pašto adresas:

Troop 52
Loon Pond Camp,
Boy Scouts of America
Middleboro, Mass.
Nuoširdžiai lauksime Jūsų, mūsų lietuviškoje skautiškoje stovykloje.
Stovyklos Štabas

Mokslo Pažymėjimų Reikalai

Anksčiau kai kurie žmonys kreipėsi prašymais išduoti pametę atestato dublikatą nuorašą, patikrinti bylas, kodėl pažymėjimas neišduotas ir panašiais reikalais. Tiems asmenims, kiek tada sąlygos leido, buvo pagelbėta.

Dabar archyvo medžiaga jau taip aptvarkyta, kad galima tuo reikalu kiekvienam padėti. Tad visi tie asmenys, kurie mokėsi Vokietijoje ir kuriuo nors būdu neteko išduoto pažymėjimo ar dėl emigracijos nesusėję atsiimti jam priklausomo dokumento (o tokių yra) gali kreiptis į Pasaulio Lietuvių Archyvą, 2601 W. Marquette Road, Chicago 29, Ill., USA.

Kad būtų galima greičiau ir lengviau padėti, besikreipiantis turi nurodyti mokyklos pavadinimą, savo vardą ir pavardę, gimimo datą ir vietą, kurios klasės pažymėjimu suinteresuotas ir kuriais metais tą klasę baigė. PLA Vadovybė

BALYS RUKSA, "Žemės Rankose"

poezijos rinkinys, 78 puslapių, Toronto, Canada. Eilės paskirstytos į tris dalis: 1. Ugnies Šokis; 2. Saulėdydžio Giesmė; 3. Išsilaisvinimas. Ilustravo dailininkas Juozas Bakis.

Lietuviai Pasulyje

— D. Britanijos Lietuvių Namų b-vės spaustuvė "Nida" baigė spausdinti B. Daubaro apysaką "Naramu buvo Laisvės Alėjoj". Taip pat "Nida" spausdina antrąją knygą — G. Orwello "Gyvuolių Ūkį", F. Neveravičiaus išversta.

— Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas p. Zundė buvo nuvykęs į Londoną, kur jis padarė pranešimą apie Vokietijos lietuvių gyvenimą ir su "Nida" aptarė knygų leidimo reikala.

— Metropolitan operos solistas Algirdas Brazis birželio 1 d. dainavo Montrealy LAS suruoštame koncerte.

— Šiame koncerte dalyvavo du muzikai: pianistas K. Smilgevičius ir akomp. St. Gailevičius.

— Viso pasaulio lietuvių laisvieji žurnalistai yra prašomi iki liepos 15 d. registruotis, nurodant vardą, pavardę, adresą ir profesinį pagrindą šiuo adresu: Lietuvių žurnalistų Sąjunga, 680 Buswick Ave., Brooklyn, N. Y. USA.

— Toronte, Kanadoje, mirė Ona Vanagaitytė - Kybartienė, muz. A. Vanagaicio sesuo.

— High Wycombe, Anglijoje, tragiškai žuvo Juozas Streikonis. — Kestutis Zapkus, 13 m. lietuviukas JAV išgarsėjo, kaip geras piešėjas. Iš 1600 dalyvių jis laimėjo Hartfordo aukštesniųjų mokyklų piešinių konkursą.

Iš Okupuotos Lietuvos

— Bolševikų suorganizuotoj bažnyčių ir religinių bendruomenių konferencijoj jėga buvo nuvežti ir Lietuvos vadovaujantieji katalikų veikėjai: vyskupas K. Paltarokas, kan. J. Stankevičius, kan. P. Maželis ir kit. Viešai bolševikų buvo paskelbta, kad vysk. K. Paltarokas Bažnyčios ir tautos vardu.

Graži naujiena: tautos vardu kalba nebe Paleckis su Sniečkumi, bet vysk. Paltarokas./ pasirašė Stalinui garbės ir padėkos aktą, taikos atsišaukimą etc. Lietuvos bažnyčiose buvo bolševikų įsakytą kunigams perskaityti padėkos aktą Stalinui ir visą kitą bolševikinę propagandą.

— Vilniuj veikia sovietinių kalbų institutas ruošiasi per trejus metus įvesti Lietuvoje rusų raidyną. Ko korikas Murovovas nepasiekė, to nori pasiekti korikas Stalinas.

Savuose Politikos Baruose

— Birželio m. pradžioj, Lietuvos min. Balučio kviečiamas, p. Stasys Lozoraitis, Lietuvos Diplomatinės tarnybos šefas, lankėsi tarnybiniiais reikalais Londone. Jis matėsi su eile lietuvių veikėjų Anglijoje. Lietuvių namuose jis padarė politinį pranešimą. Min. Balučio lydimas, jis lankėsi D. Britanijos užsienių reikalų ministerijoje. Atlikęs savo uždavinius, jis grįžo Romon.

— ELTA praneša, kad dėl ligos prof. J. Kaminskas VLIKO yra atpalaiduotas nuo pareigos sudaryti naują Vykdomąją Tarybą. Naujai Vykdomoji Taryba pavesta sudaryti p. Karoliui Žalkauskui. Mūsų žiniomis, p. Karolis Žalkauskas yra Lietuvos Valstiečių Liaudininkų partijos narys. Nepriklausomybės laikais jis yra buvęs prokuroru. Kiek žinoma, aktyviai yra dalyvavęs masonų veikloje. Pastaruoju metu jis išgarsėjo ginčais su savo partiniais draugais: Bieliuku ir kit.

— Per šeštesis Liukecke įvyko Mažosios Lietuvos Tarybos suvažiavimas. Naujai MLT prezidentu pirmininku perrinktas E. Simonaitis, vicepirmininku M. Brakas.

AMERIKOS LIETUVIS
The American Lithuanian Weekly published every Saturday by Josephine Leonaitis, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Yearly Subscription: In U.S. \$6.00 In Foreign Countries \$8.00
Two Years Subscription: \$12.00 Two Years Subscription: \$16.00
One Half Year \$3.00 One Half Year \$4.00

Single Copies 10 cents

Advertising rates on application

American Lithuanian Weekly, 14 Vernon St., Worcester, Mass.
Josephine Leonaitis, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Metinė Prenumerata: S. V. — \$6.00 Užsienioje — Kanadoje — \$8.00
Dviem Metam — \$12.00 Dviem Metam — \$16.00
Pusei Metų — \$3.00 Pusei Metų — \$4.00

Prenumeratos pradžia skaitini nuo uždarymo dienos. Prenumerata turi būti apmokėta iš anksto.

Entered as Second Class Matter—September 29, 1914, at the Post Office at Worcester, Mass., under the Act of March 3, 1879

V. M. KLAUSUTIS

Mūsų Dienų Ivykiai

Rinkimų Daviniai Vakarų Europoje Nežada Vilčių Demokratijoms; Kuomi Baigsis Kova Už Vokietiją?

POLITINIAI įvykiai tarptautinėje politikoje dramatiški. Išvakarėse rinkimų JAV-bėse ir Vokietijoje laukiam naujų politinių dramatiškų įvykių ir katastrofiškų davinų. Vakarų demokratijų minkštagalviai neramūs, nes mato demokratijų silpnynes Vokietijos politikos fronte išvakarėse rinkimų vak. Vokietijoje, Anks-tyvesnieji provincionaliai rinkimai vak. Vokietijoje, Italijoje bei Austrijos davė laimėjimus dešiniams, dėja, šie rinkimai nežada barometro rodančio tų kraštų žmonių politinį samprotavimą.

Britanijos darbių partijos pralaimėjimai prieš metą laiko nesustiprino vakarų demokratijų politikai, nes darbičiai tebėra šalininkai europiečių socializmo. Prancūzijos socialistai trukmavę 4 metus nestiprino savo demokratijos. Žodžiu, Vakarų pasaulio demokratijų įtaka maža Europoje, dar mažiau įtakos turi kituose pasaulio kraštuose, tātai vakarų demokratijų kovą už Vokietijos išlaikymą tebėra kritiškoje padėtyje. Dauguma vokiečių nepatenkinti dr. Adenauerio susitarimais su Vakarų demokratijomis. Ypač socialistai priešingi užgyrimui visų susitarimų dr. Adenauerio vyriausybės.

O Kremlius valdovai ruošia planus Vokietijos apjungimui ir jos įtraukimui į Sovietų socialistinę imperiją. Ir ligi įvykis rinkimai JAV Europos ir Vokietijos išgelbėjimo problemos kabos ore. Kremliaus valdovai pageidauja Sen. Tafto laimėjimo JAV ir sustabdymo subsidijų ginklavinimui Vakarų Europos kraštų. Visgi, JAV rinkimai mažiau svarbos turi negu būsimieji rinkimai vak. Vokietijoje Stalinui ir visam pasauliui. Vokietijos frontas politiniu ir militariniu atžvilgiu "karštas".

Rusų Pozicija Labai Stipri

Vokietija dabar tapo objektu rytų ir vakarų pasaulių valdovų politikos. Demokratijų pozicija Vokietijoje silpna politiniam ir militariniam fronte, o maskolių labai stipri. Maskolių vadai nemiega, dirba stiprinimo jėgų fronto darbą Vokietijos fronte. Staliniečiai konspiratoriai atsimena rusų rašytojo Dostojevskio posakį: "Kas valdys Vokietiją, valdys visą Europą"! Kremliaus valdovai dar pereinot karo laiku numatė galimybę valdyti Vokietiją, matė Dostojevskio idėjų kelią į Vakarų Europą per Vokietiją. Jiems tikslu siekti padėjo anglo-amerikonų vadai, a.a. Rooseveltas ir Churchill, kurie rėmė Stalino ekspansijos politiką karo metais.

Neužtabar, kad Vakarų demokratijos tiktai po karo pamatė maskolių tikslus ir ruošiamus planus siekti valdymo Europos. Kuomi baigsis kova už Vokietiją Rytų ir Vakarų pasaulių valdovų, neįmanoma pasakyti šiame momente, tačiau, mūsų samprotavimu, mažai šansų tebėra demokratijoms išgelbėti Vokietiją nuo rusų valdymo ir visą Europą.

Neužligio susilauksime rinkimų dr. Adenauerio Vak. Vokietijoje. Šie rinkimai svarbesni demokratijoms negu rinkimai JAV. Stalinas nesigailės kapitalo vokiečių rinkimams. Jis išvakarėse rinkimų Vak. Vokietijoje padės savo kortas ant stalo ir pasakys vokiečiams: "Aš siūlau jums Vokietijos apjungimą, grąžinimą Prūsijos rusų ir lenkų valdomos ligi Dansko ir Poznaniaus. Glaudžius politinius, ekonominius ir militarinius santykius bei TAIKOS Vokietijai patikrinimą jei jūs balsuosite už socialistus, komunistus ir jų jų bičiulius "demokratijos" šalininkus, jie sieksite nuvertimo Adenauerio valdžios". Šie pasiūlymai maskolių vado bus labai šilti ir mieli vokiečiams. Neabejoju, kad vokiečiai daugumoje balsuos už socialistus ir komunistus. Jei taip atsitiks, o mes manome, kad vokiečiai užsikabins ant maskoliškos politinės meškerės, tai daviniai rinkimų bus katastrofiški.

Stalino Planai Mums Aiškūs

Stalinas eidamas keliais Rusijos imperialistų Petro Didžiojo ir kitų ruošia planus pavergimo Vokietijos ir per Vokietiją visos Europos su kompartijos pagalba. Mes neabejojame, kad Dostojevskio posakis: "Kas valdys Vokietiją, valdys Europą" giliai įstrigęs į Stalino politinę galvosoną, kad jo noras toks kaip Dostojevskio matyti Rusiją lošiančią rolę "MOTINOS" visos Europos, žmonių gerovei".

Maskoliai apgaulingi, jie grąžindami Vilnių Lietuvai, Lenkijai Stettiną, Čekoslovakijai Sudetenland pasiėmė tuos kraštus į savo nagus. Tātai pažadai vokiečiams grąžinimo Prūsijos, rusų ir lenkų, valdomos žada rusų pavergimą Vokietijos. Ir sekamais Vak. Vokietijoje rinkimais šis Stalino planas bus padėtas vokiečiams ant stalo. Neabejoju, kad vokiečiams jis patiks, jie priims Stalino pasiūlymus, balsuos už jo pageidaujamus kandidatus. Štai kame glūdi apgaulybės motyvai maskolių vadų politikos daug vokiečiams žadančios.

Stalinas žino, kad vokiečiai nenori karo ir sunaikinimo Vokietijos. Jis žino, kad Vakarų Europos demokratijos silpnos, karo nenori, o jei drįstų kariauti, Stalinas tikisi apsiginti, nes jis pasirėngęs į karą militaristiškai, jo pozicijos apsigynimui geresnės negu demokratijos. Bet Stalinas ir visos šalės Rytų Europos kompartijos valdomos bus bendrame kovos fronte prieš demokratijas. Stalinas tikisi be karo žygių Vokietiją įjungti į socialistinę rusiškąją imperiją su pagalba pačių vokiečių sekamais rinkimais, o vėliau ir visą Europą valdyti su kompartijos pagalba.

HARRIMAN'AS ĮVERTINO SVETIMOMIS KALBOMIS SPAUDĄ

New York, N. Y. — Svetimtaučių leidžiama spauda Jung. Valstybėse buvo aukštai įvertinta Tarpusavio Saugumo Programos Direktorius ir demokratų kandidato į Jung. Amerikos Valstybių Prezidentus, Averell Harriman'o, laike pusryčių jo garbei "Pierre" viešbutyje, kuriuos su- rengė Svetimomis kalbomis Spaudos leidėjų ir redaktorių komitetas.

Mr. Harriman'as šitaip atsiliepė apie šią spaudą:

"... Norėčiau pagerbti Svetimomis kalbomis amerikiečių spaudą, žinodamas, kiek daug Jūs prisidėjote prie šio krašto gerovės, ir taip pat prie nutekimo kitų tautų, prie geresnio mūsų krašto supratimo ir mūsų tikslų pažinimo, mūsų dabartinės rolės pasaulyje tose tautose išaiškinimo.

Man malonu išreikšti Jums savo dėkingumą, kaip vieno amerikiečio kitiems dirbantiems dėl to pačio tikslo, už darbą kurį Jūs atliekate svetimuose kraštuose."

Kalbėdamas apie dabartinį pasaulio įtempimą kurio priežastis yra komunizmas, Mr. Harriman'as pareiškė:

"Mes esame tauta kuri pajiegy sunaikinti Stalino tyraniją ir jo užsimojimą užvaldyti visą pasaulį. Mes esame tauta kuri pati gali nuspresti savo likimą. Ir mes esame šiuo metu vienintelė tauta kuri gali kitoms tautoms vadovauti. Bet, kad pajiegtume tai atlikti pirmoje eilėje mes turime susicementuoti šalies viduje. Mes privalome padidinti savo produkciją. Mes turime pakelti krašto ūkį, kad užtikrinę kraštui pilnutinį socialinį ir ekonominį gyvenimą, sugebėtume inspiruoti ir vadovauti kovoje už tikrąją taiką pasaulyje..."

Esu įsitikinęs mūsų sugebėjimu tai atlikti. Mes turime ir jėgą. Dėl to esu tikras ir pasitikiu mumis ir kitais laisvaisiais žmonėmis, jog šį tikslą mes pasiekime.

"Kaip tik dabar yra momentas amerikiečiams vienytis ir jungtis su savo draugais ir sąjungininkais visame pasaulyje. Laisvasis pasaulis pasiduoda Jung. Valstybių vadovybei ir inspiracijai. Nors kol kas viskas ramu, bet ateinantieji keli metai reikalūs iš mūsų valios ir jėgos arba prakišime, kaip dar niekad nebuvo pasaulio istorijoje."

Įvertinant p. Harriman'o veiklą, Alexander Kahn, didžiausio Amerikoje svetima kalba leidžiamo laikraščio leidėjas įteikė raštą: kuriame buvo sakoma: "Amerikiečių Tautybių Spauda pagerbia Averell Harriman už jo pasiūlytus tarnyba kraštui ir demokratijos reikalui, už pastangas atstatyti karo sunaikintas Azijos ir Europos tautas, už jo nepalstamas pastangas padėti tautoms kovojančioms prieš Sovietų tyraniją ir už jo milžinišką darbą, kuriam jis vadovauja šiuo metu, sukurti laisvą, teisingą ir taikų pasaulį."

P. Harriman'as svetimtaučiams žurnalistams buvo pristatytas senatorius Theodore Francis Green, Rhode Island demokrato, žinomo dėl savo simpatijų amerikiečių tautybėms. Senatorius Green iškėlė p. Harriman'o nuopelnus tarptautinėje politikoje.

Pradedant pusryčius kalbėjo ispanų dienraščio redaktorius dr. Julio Garzon, dviejų svetimtaučių laikraščių leidėjas Andrew J. Valuchek, kuris pažymėjo kad tai buvo pirmasis vyriausybės aukštas pareigūnas p. Harriman'as, kuris pasikvietė svetimtaučių žurnalistus Vašingtonon aptarti svarbiųjų problemų. Su p. Harriman'u pusryčiuose dalyvavo ir jo žmona. Buvo susirinkę apie 100 įvairių tautybių New York, New Jersey, Connecticut, Pensylvanijoje, ir Rhode Island laikraščių redaktorių ir leidėjų — kiniečiai, čekai, danai, estai, suomia, prancūzai, vokiečiai, graikai, vengrai, italai, žydai, lietuviai, norvegai, lenkai, rusai, ispanai ir ukrainiečiai.

PARTIJŲ KONVENCIJŲ KILMĖ

Artėjant respublikonų ir demokratų partijų tautinėms konvencijoms įdomu yra prisiminti kokių būdu ši masinerija, nominuojanti vieną iš savo partijos žmonių būsimų kandidatų į Prezidentus, ir Vice-prezidentus, veikia; kokia yra jų eiga istorijoje, vystant JAV-bių politinį gyvenimą.

Valstybės Įkūrėjai, po ilgų diskusijų, galų gale sutarė, kad prezidentą turi išrinkti patikėti mokslo ir garbingi vyrai, kurie būtų nuo nieko nepriklausomi apsispresti už vieną ar kitą kandidatą. Tad jie konstitucijoje įrašė, kad prezidentas turi būti renkamas specialiai valstijų parinkti kandidatų, kuriuos išrinkti gyventojai paskirę valstybių nusistatytu būdu. Šis planas, detalizuotas konstitucijoje, atrodė veiksmingas tuo laiku kai dar nebuvo susitvėrusios politinės partijos šių dienų prasme.

Per pirmuosius dvejus rinkimus (1789 ir 1792) šis planas pasirodė puikiai — iš vis nebuvo jokių nominacijų ir prezidentas Vašingtonas buvo vienbalsiai išrinktas abiems kadencijoms. Nebuvo nominacijos nei 1796 metais, bet tada jau politinės partijos buvo ką tik pradėjusios formuotis.

1800 metais jau abi partijos buvo gerai susiorganizavusios ir abi pareiškė norinčios kontroliuoti kandidatų išrinkimą. Jos sušaukė savo partijos senatorius ir atstovus į Vašingtoną nuspresti partijos tinkamiausius kandidatus. 1808 metais jau kiekvieną valstybę sudarė abiejų

partijų balsuotojus, kurie nuvykę į konvenciją buvo moraliai priversti balsuoti už savo partijos kandidatą.

Netrukus tačiau buvo apaižiu-rėta, kad tokiu būdu išrenkanti kandidatų visad laimi Kongreso dauguma, bet ne tikrieji balsuotojai, jų valstybėse, per savo partines organizacijas. Kaip tik tuo metu piliečiai naujose Vakarų valstybėse reikalavo, kad teisė žmonėms valdytis būtų pri-taikinta iš tiesų ir šie judėjimo įtakoje 12 pirmųjų valstybių panaikino balsuotojų turto privilegiją. Tuo pačiu metu ir balsuotojų prezidento rinkimams taip vadinamų elektorių išrinkimas buvo vis daugiau valstybių atliekamas taip vadinamu populiariu būdu.

Po 1824 metų kongresmenų prezidentinių kandidatų rinkimo sistema buvo pradėta naikinti.

Nuo 1824 iki 1838 laikotarpiu ši sistema galutinai buvo panaikinta. Šiuo metu, kada buvo išrinktas Andrew Jackson, pirmasis Vakarų prezidentas šios nominacijos buvo vykdomos įvairiais būdais — valstybių įstatymdavystės, visuotinių susirinkimų metu ir bendru susitarimu tarp partijos delegatų išrinktų partijos vadų.

Nominavimo konvencijos nuo to laiko yra pravedamos visose amerikiečių svarbesiose politinėse partijose. Kaikuriuose valstybėse partinės organizacijos praveda taip vadinamas preziden-tų "primaries" varžybas, kuriomis, tikima, geriau negu bet kuriuo kitu būdu išreiškiama

Tātai dabar stovi klausimas prieš vakarų demokratijas: Ką daryti? Kaip Vokietiją išgelbėti nuo maskolių pavergimo? Šie klausimai tebėra neatsakyti vakarų pasaulyje. Demokratijos silpnoje pozicijoje Vokietijos politiniam fronte. Mūsų nuomone, tiktai naujas karas vakarų su rytų pasauliu tegalės išgelbėti Vokietiją ir Europą nuo rusų pavergimo ir demokratinės santvarkos išlaikymo vakaruose.

POPIEZIAUS SLAPTI PLANAI KARO ATVEJU

Jei Sovietų armija įsiveržtų į Romą, Plus XII paaiškins vietoje, o šv. Tėvo Sostas bus kur nors iškeltas — teigia Vatikano korespondentas — IGOR GORDEVITCH. Vertė JON BAŠ

Tėsinys iš pereinot "A. L." num.

Pirmoje antrojo šimtmečio pusėje buvo pravedama Popiežiaus Benedikto IX atsistatidinimas, kuris atsisakė Sosto išdavoje jam Bažnyčios primetamo netvarkingo gyvenimo. Jis stojo į vienuolyną. Kiek vėliau, nepripažinęs jam skiriamų kaltinimų, trumpam laikui jis buvo atgavęs šv. Sostą. Du kiti Popiežiai, kurie taip pat paliko Sostus, buvo tai jo pasekėjai — Gregorius VI, kuris nustojo Sosto po apkaltinimo simonijos ir Celestinas V, kuris rezignavo 1294 m. Prieš pakilimą į pontifikalus jis kalnų oloje vedė atsiskyrelio gyvenimą, kur jis po penkių mėnesių po to vėl grįžo į savo atsiskyrelio būveinę. Bažnyčia paskelbė jį šventuoju trumpai po jo mirties (po dviejų metų).

Paskutinė Popiežiaus abdikacija buvo Gregoriaus XII, 1415 met.

Geriausias istorinis precedentas, bent kuriam ateities įvykiui, bet dabartiniam Popiežiui, gali būti įvykis su Pijum VII, 1804 m. Prieš išvykdamas į Parizų, Napoleono karūnavimo metais, Pijus VII paliko pasirašytą Pontifikalinio Sosto palikimo raštą. Jame nurodė, kaip pasielgti, jei kartais jis būtų Prancūzijoje suimtas ar bent kuriais kitais būdais sutrukdytas jo leidimas grįžti į Romą. Pijus vėliau buvo Napoleono suimtas, — taigi padėties neišvengta, bet jokios sutrūties neįvyko.

Jei Sovietų armijos kėsintųsi į Vatikaną ar Popiežių, tai būtų didžiausia ataka politinės galios prieš Romos Katalikų Bažnyčią, nuo pat Napoleono apgavystės laikų prieš Pijų VII.

Nesenai Popiežius Pijus XII

katalikus prašė "stiprinti savo jėgas", kad sunaikinti "diegus greito sugriovimo", grąšinančio moderniam pasauliui, panašiai, kaip tai buvo šv. Augustino laikais.

"Duok Dieve" Popiežius tarė ryšy su komunizmo išsiplėtimo bei karinio totalitarizmo įsiviravimo pasauly iluzija. "kad nebūtų užmirštam visos galimybės galinėsios tai išvengti, ką šv. Augustinas yra rašęs savo antroje knygoje, 20-tame skyriuje De Civitate Dei (Dievo miestas) apie jo meto pagonius, kai barbariški užplūdimai ant Romos imperijos atėšė į Romą jos provincijas greito sugriovimo ligos diegus bei neišvaizduojamas kančias."

Šv. Augustinas mirė Vandalų gaujoms griaunant Romos Afriką bei užkariaujant Hippo Regius, jo episkopalinį Sostą.

Pijaus palyginimas dabarties su barbarų invazijomis ketvirto ir penkto šimtmečio metu, sukėlė Romos prelatų tarpe susidomėjimą, ar šiandieniniai galutiniai įvykiai, kurie Pijaus VII ir Napoleono buvo galimai išvengti, — galės bus išnaudoti galimose grumtynėse tarp Pijaus XII ir Stalino.

Gal būt tai bus galima, tačiau rašėjas visgi atkreipia dėmesį į tai, ką jis išgirdo atsisveikinimo metu iš vieno Vatikano prelado. Jis palydėjo mane iki durų šiais atsisveikinimo žodžiais:

"Mes vėl susitikime — jei tik jūs greit apsilankysite, kitu atveju, gali būti jau per vėlu. Čia gali nebūti ne vieno. Ir pats šv. Petras negalėtų ilgiau bėpalykti".

(LOOK, Aug. 14, 1951)

"STALINO STATYBŲ" PASLAPTIS

Tik dabar akivaizdžiai paaiški gigantiskų sovietinių kanalų, pravestų visiškai neatsižvelgiant į nuostolius žmonėms, kritusius kaip mused, žiauriau negu farao-nų laikais, strateginiai tikslai. Kadaiše Leninas metė šūkį: "komunizmas yra Sovietų jėga plius viso krašto elektrifikacija". Dabar tą planą ėmėsi realizuoti Stalinas, pasiryžęs atsilikusių Rusiją ūkiškai ir strategiškai iš-kelti į kitų 20 a. valstybių tarpą. Ko nepavyko turkų sultonui Selimui II ir Petriui Didžiajam, būtent — ten, kur Volgos vingis prie Stalingrado ir Donas prie Kalačo priartėja per 100 km, iš-vesti kanalą ir jų vandenį su-jungti, be jokios atodairos ir nieką pravedė Stalinas. Dirbama buvo žiauriausiomis sąlygomis, bet jų niekas nežūrėjo — svarbu buvo tikslas.

1933 m. buvo išvestas Baltosios jūros kanalas, jungiąs ją su Baltijos jūra, 1937 m. — Maskvos-Volgos kánalas, o dabar baigus Volgos-Dono kanalą, kuris prieš Sekmines, kurių betgi niekas dabar jau Sov. Sąjungoje nebešvenčia, buvo iškilmingai atidarytas, nuo 1952 m. vasaros galima sovietinius povand. laivus ir greitlaivius, mininkus ir minogaudžius, tarpedinius laivus, naikintojus ir pakrančių laivus iki 2500 BRT iš Arkties ledjūrio lengvai vandens keliais perkelti į tris Pietų Rusijos esančias jūras ir priešingai. Kadangi Volga net iki Stalingrado gali priplaukti laivai net iki 10,000 BRT, tai ateities kare Sovietų Juodosios

jūros kreiseriai galės veikti Kas-pijos jūroje ir mesti į kautynes prie Persijos krantų.

Cimlianskajos jūroje dirbtinai sudarius didžiulį vandens tvenkinį, tuo būdu bus apsaugota li-gi šiol lengvai pažeidžiama visa "apatinė sovietinio kūno masė": atidarius jo užtvankas, būtų nu-kirstas bet koks žygis į sovieti-nės pramonės kombinatus. Prie ta proga paskelbto aprašymo vo-kiečių "Der Spiegel" Nr. 21/52 įsidėjo Rusijos kelių žemėlapi, į kurį įtraukta ir Lietuva. Būdin-ga, jog Kaunas pažymėtas aiš-kiškai lietuviškai: ne "Kauēn" ar "Kovno", bet — "Kaunas". Prie Stalingrado kanalo angos pas-tatyta milžiniškas 50 m. aukš-čio Stalino biustas su skulptūro-mis išpuoštais triumfo vartais. Tačiau kiek prie tų "didingų sta-tybų", kur bedirbant ore užšal-davo net vandens pūslai, žuvo mūsų tautiečių ir kitų pavergtu-jų, oficialūs pranešimai nieko nesako...

Lietuviškoji Enciklopedija

atgaivinama Amerikoje. Ji būtų mūsų tremtyje praleisto laiko vertingiausias įnašas į mūsų Tėvynės kultūrinį lobyną ir ta jai dovana, mums dvigubai naudinga: ir Tėvynėn parkeliamus ir emigracijoje tebesant.

Kadangi šis darbas yra visų lietuvių reikalas, tai svarbu, kad susidarytų galimybės jį įvykdyti. Todėl reikalingi yra tos Enciklopedijos taltininkai — vyrai ir moterys — jos atstovai visoje lietuviškoje kolonijose. Pagal išgalės, už darbą bus atlyginama. Dėl sąlygų ir visų informacijų kreiptis tuojau į Juozą Kapočių, 600 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y.

Genovaitė

XIII GRAPAS ZIGFRIDAS SURANDA SAVO ŽMONĄ

Buvo praėję keli metai, o grapas vis dar liūdėjo. Jo liūdesį sumažinti galėjo tiktai medžioklė, prie kurios jis iš pat mažens buvo pripratęs.

Volfoi patariant, buvo surengta didelė medžioklė, į kurią buvo pakviesti visi apylinkės raiteliai. Tai buvo žiemai baigiantis. Dienai brėkstant, grapas su kitais medžiotojais ir tarnais išvyko iš savo pilies. Medžioklė sekėsi gerai. Bet grapas jodamas pamatė nepaprastą žvėrį, kurį jis savo durtuvu sužeidė. Žvėris sužeistas bėgo per uolas ir kalnus ir galų gale pasislėpė Genovaitės oloje. Tai buvo stirna, kuri Genovaitę ir jos sūnų savo pienu maitino. Kadangi įvairios kliūtys ir krūmai trukdė jam kelią joti, tai jis nulipo nuo arklio ir pririšo jį prie medžio, o pats pėdomis sekė sužeistą žvėrį. Prisiartinęs prie olos, jis pažiūrėjo į vidų ir pamatė tamsumoje žmogaus šešėlį. Tai buvo Genovaitė, kuri vos begalėjo paeiti. Ji maža vilties beturėjo susilaukti vakaro.

“Jeigu čia koks žmogus yra, tai tegu išeina oran!” sušuko Zigfridas. Genovaitė, tai girdėdama, išėjo apsisiautusi stirmos kailiu. Jos auksiniai plaukai išdraikyti žibėjo ant jos pečių. Ji visa drebėjo nuo šalčio.

“Kas tu esi ir iš kur tu?” paklausė grapas, kelius žingsnius atsitraukęs. Jis jos visai nebepažino. O ji tuojau pažino savo vyrą.

“Zigfridai”, tarė ji drebančiu balsu: “Aš esu tavo žmona Genovaitė, kurią tu nužudyt buvai paliepęs. Bet aš visai nekalt! Tai tik Dievas žino”.

Grapas, kaip stabo ištiktas, stovėjo, nežinodamas, kas čia atsitiko. Jis negalėjo suprasti, ar tai tikrai jo žmona, ar tik jos dvasia jam pasirodė.

“O”, sušuko jis sujaudintas: “Tu — mano žmonos dvasia — grįžti manęs kankinti! Tai čia gal šioje vietoje yra mano žmona nužudyta. O jos kūnas gal čia oloje palaidotas?”

“Zigfridai”, kalbėjo Genovaitė verkdam, “mylimas vyre! Aš iš tikrųjų esu tavo žmona, tavo Genovaitė. Aš gyva dar! Gerieji žmonės, kurie turėjo mane nužudyti, pasigailėjo manęs!” Bet grapas vis dar stovėjo nustebęs. Jam vis dar buvo prieš akis tamsu. Jis klaukiu žvilgsniu į ją žiūrėjo ir manė dvasią matęs.

Pagaliau jis nubudo lyg iš nemalonaus ir baisaus sapno.

“Tai tu!” sušuko jis ir puolė, kaip pamišęs, jai po kojų. Ilgai jis žiūrėjo į jos suvargusį kūną ir negalėjo ištarti nė žodžio.

Pagaliau jis pradėjo labai graudžiai verkėti. “Taip, tai tu čia, mano žmona!” sušuko jis. “Tu esi toji gražioji Genovaitė! Ir dabar tu tokiam varge! Tu dėl manęs į tokį vargą patekai! O, aš nevertas, kad mane žemė nešiotų! Aš nedrįstu akių į tave pakelti!”

Genovaitė atsakė verkdam: “Mylimasis Zigfridai, ant tavęs aš niekad nepykau! Aš tave visuomet mylėjau! Aš žinojau, kad tu buvai apvilts. Kelkis ir glauskis prie mano širdies. Žiūrėk! Aš verkiu iš džiaugsmo, kad tave vėl matau”.

Jai kalbant, atėjo Kentutis. Jo kūnelis buvo pridengtas stirmos kailiu. Kentutis basomis kojomis brido per sniegą, kurio tame slėnyje buvo gili.

Jis pamatė grapą puikiais raitelio rūbais ir nusigandęs prisiglaudė prie gerosios motutės. Motinai per išblyškusius skruostus riedėjo ašaros.

Genovaitė malonių, graudžiu balsu tarė: — Mylimas sūneli, nebijok jo! Jis tau nieko nedarys. Tai tavo gerasis tėvelis! Žiūrėk, jis verkia, pamatęs mūsų vargą! Čia Dievas jį atsiuntė, kad mus išgelbėtų ir į rūmus pasiimtų.

Kentutis atsigręžė ir pažiūrėjo į jį. Vaikelis juodais garbanotais plaukais, aukšta kakta, didelėmis žydriomis akimis, smaila nosimi buvo tikras tėvo atvaizdas. Grapas, pamatęs dailų, gražų vaikutį, labai nudžiugo.

“Mano mylimas sūnai!” tarė grapas. Eikš, apkabinsiu tave!” Grapas pabučiavo vaikelį ir paėmė ant rankų. Paskiau apkabino Genovaitę, pažiūrėjo pilnomis ašarų aki-

mis į dangų ir tarė:

— Dieve, per daug džiaugsmo man šandie! Čia pirmą kartą matau savo brangųjį sūnelį! Čia mano mylimoji žmona vėl mirties man gražinta!

Genovaitė sudėjo rankas, dievobaimingai pažvelgė į dangų ir tarė:

“Dieve, Tu esi be galo geras! Tu dosniai atlygini kiekvienam: kentėjusiam vieną valandėlę ir ilgus metus. Ačiu už viską, Dieve!”

Dailusis vaikelis irgi pakėlė rankytes į dangų ir kartojo motinos žodžius:

“Gerasis Dieve! Ačiu už viską Tau!”

Visi nutilo. Tylėjo, kol Genovaitė paklausė:

— Ar mano tėvai tebegyvena? Kaip jiems sekasi senatvėje?”

Grapas jai atsakė:

— Jie tebegyvena. Sveiki... Žino, kad tu nekalt. Ir jei galima bus, tai šią valandą pasiūsiu savo tarną pranešti jiems linksmos žinios, kad tu atrasta.

Genovaitė kuriai džiaugsmo ašaros žibėjo akyse, pakėlė rankas į dangų ir meldėsi. Pagaliau sušuko: “Tebūnie Tau, Viešpaties Dieve, garbė per amžius! Tu mano maldą išklausei ir mano širdies troškimus patenkina!”

Dabar Genovaitė vedė savo vyrą į urvą. Grapas su dideliu skausmu žiūrėjo į šiurkščias, drėgnas sienas, į samanų patalą, žodžiu sakant, į visą Genovaitės turtą. Visi tie daiktai rodė, kokį vargą ji vargo iki šiol. Iš skausmo grapas sušuko:

— Genovaitė, tai stebūklas galingojo Dievo, kuris tave septynerius metus tose dykumose laikė! Ar Jis angelą iš dangaus buvo atsiuntęs tau pastiprinti?!

Genovaitė atsisėdo ant akmeninio suolo. Grapas atsisėdo šalia jos ir paėmė ant kelių mažąjį Kentutį.

Genovaitė papasakojo jam, kaip Dievas ją stebūklingai maitinęs, kaip pirmą kartą stirna į jų urvą atbėgusi ir nuo to laiko jau nebesiskyrusi su jais. Ji papasakojo visus savo pergyventus įvykius.

Grapas atidžiai klausė. Pasakojimo sujaudintas sušuko:

— Dieve, stebūklingi yra tavo keliai! Tu nesuprantamais būdais išgelbėjai žmogų iš nelaimės! Geriausiasis Tėve, mes atsiduodame Tau, būdami ir didžiausio vargo prisilėgęti!”

(Bus daugiau)

Gerą Knygą Įsigyk Ir Mylėk

Gerą knygą įsigyk!
Visą perdėm perskaityk;
Kiekviena jos žodį sekant,
Jausi saulę sieloj tekant.

Švieskis; tapsi protingu, —
Pažangiu ir turtingu;
Nyks iš galvos myglų sienos,
Žavės linksmios buitės dienos.

Knyga bus geru draugu,
Su ją, visur kur saugu;
Paaiškės ką nežinai,
Siek tą, ką nemėginai.

A. J. Jokubaitis

Mūsų Krašto Aplinkumos Vaizdai

Kur teka mūsų gražioji upelė,
Kur sprogstą kaštanai topoliai klevai,
Kur želia malonus kvapnieji berželiai,
Kur skaištūs mergelių veidai,
Kur jazmino žiedai visų numylėti,
Vien traukia nuvargintus mūsų akis,
Kur žydi gražiųjų mūsų sėsių darželiai,
Ir traukia žavėja melsvi dobilai.
Kur mūsų broliai vargu nukamuoti
Kur beraisiais žirgais vien arią laukus.
Ten mūsų laukeliai dainoms apdainuoti,
Ten mūsų sentėvių mylima šalis.
Kur obelis teka nuo Pagirių šono,
Kalnuoti jos kloniai vien vilioja mus,
Kur teka šaltinis ir ošia pušynai,
Kur šilo tankiojo juodojoji siena!...
Man mielas kampelis, kur aš gyvenau,
Kur mano jaunystė prabėgo lyg sapnas,
Kada aš nekaltas kaip žiedas buvau,
Prieš akis visad stoja jo vaizdas.

Baltrus Pakštaitis

DISKRIMINAVIMAI VIEŠOSE VIETOSE

Eilinis amerikietis eidamas į restoraną, viešbutį, teatrą, krautuve arba panašią vietą nei negalvoja kad gal jį neįleis. Bet teisybė, kad nekuri amerikiečiai del spalvos, tikybos, rasės, arba tautinės kilmės yra sulaukti iš tokių vietų. Pietvakaruose, meksikiečiai ne visose pasilinksinimo vietose leidžiami. Nekurių apylinkių karčiamai, teatrai, etc. atsisako aptarnauti lotynus - amerikiečius. Nekuri kurortai šiaurėje neįleidžia žydų. Kitose vietose amerikiečiai kitų kultūrų ir rasių yra šios rūšies diskriminacijos aukos.

18 valstijų šiaurėje priėmė įvairių civilių teisių įstatymus, tikslu išnaikinti diskriminacijas “viešose vietose” (įstatymas taip vadina restoranus, krautuves, teatraus, etc.) Bet kartais vietinė akcija yra reikalinga. Pereitais metais Albuquerque, didžiausias miestas Naujoje Meksikoje, buvo pirmutinis priimti vietinį įstatymą išnaikinti diskriminaciją. Indėnai, ispanai ir meksikiečiai žymiai prisidėjo prie to miesto kultūros.

Šiame mieste vietinis patvarkymas netik draudžia diskriminavimus bet draudžia diskriminuojančią reklamą. Jeigu viešų įstaigų savininkai prasižengtu du kart per metą jų leidimai būtų atimti.

Daugelis vietinių patvarkymų liečia rasinius ir tautybinius diskriminavimus, ypač miestuose kur valstijų įstatymai neapsaugoja taip vadinamas mažumų grupes. Bet tokie patvarkymai įvesti būtų ir darbo reikalams. Bet ne visur praktika sutinka su įstatymais. Kartais bausmės per mažos. Jeigu vieną kartą žmogus yra suareštuojamas jau antrą kartą nepateks į teismą. Ypač krautuvininkai gali būti nemalonūs, kada kam nors nenori parduoti savo prekių, jie pakelia kainas, nemandagūs ir priverčia žmones ilgai laukti krautuvese. Ypač negrams sunku gauti kambarių viešbučiuose.

New Yorko valstijų šį rudenį pravedė įstatymą pagal kurį restoranai, viešbučiai, krautuves, teatrai ir ligoninės puola po ju-

risdikcija State Commission Against Discrimination, agentūra kuri pasekmingai administravo 1945 m. įstatymą, kuris uždraudė diskriminavimus darbuose. Lig šiol senas ir retai vartojamas civilių teisių įstatymas apsidirbo su diskriminavimo atsitikimais, bet dabar State Commission Against Discrimination turi teisę tyrinėti diskriminacijas restoranuose ir panašiose vietose; bandyti taikingu būdu byla užbaigti, jeigu “hearing’s” reikalingas, jį nustatyti jis gali išleisti įsakymus reikalaujant prasižengėlius sustabdyti diskriminavimus. New Jersey, Connecticut, Massachusetts ir Rhode Island turi panašius įstatymus.

Demokratišką praktiką, kurią valstijų ir vietiniai įstatymai bando įvesti, kiekvienas amerikietis turėtų pripažinti ir remti, nes ja šis kraštas pagrįstas... jog visi žmonės yra sutverti lygūs. Tik savo atskirose apylinkėse amerikiečiai gali įgyvendinti šiuos principus. Ir todėl, civilių teisių organizacijos, pagirdamos šią New Yorko valstijos naują akciją, pabrėžia reikalingumą pritaikinti vietinius patvarkymus viešoms vietoms.

Birželis Lietuvoje

Šiomet sukanka 12 metų, kai Lietuvoje siaučia nuolatinis birželis: lietuvių persekiojimas, išvežimai, kalinimai, naikinimas. Kai Vakaruose skamba gražūs šūkių: Laisvė, laisvė nuo baimės, Lietuvoje ir kituose bolševikų pavergtuose kraštuose gyvenimas, geriau pasakius merdėjimas vyksta nuolatinėje baimėje, vergijoje. Niekas ten nežino nei valandos, nei minutės, kada ateis NKVD tavęs į nelaisvę—kalėjimą išvesti.

Silpnusių nervų, valios, tikėjimo žmogus sukumpsta tokioj sunkioj kovoje. Bet stiprieji dar labiau užsigrūdina ir nusistato tęsti kovą dėl lietuvių Tautos išlikimo, jos valstybinio Atgimimo iki pat galo.

Skaudu yra prisiminti pirmojo birželio aukas: kelias dešimtis tūkstančių pačių rinktinųjų Lietuvos sūnų ir dukrų, savanorių pirmųjų kovotojų, inteligentinio avangardo. Tačiau liūdesys ir ašaros nieko nepadės. Tik darbas, tik pasiaukojimas, tik kova dėl Lietuvos tegali pateisinti mūsų išlikimą ir tolimesnę gyvenimo prasmę.

Birželis mus įpareigoja: dirbti, kovoti dėl Lietuvos, išverti ir laimėti.

“Now hear this..”

“Flight Able and Flight Baker report to ready room ...

Man your flight quarter stations on the double ...

Stand by to launch fighters at 1200!”

IN A MATTER OF SECONDS this alert navy ordnance team has flashed into action to arm their Panther Jet fighter for another strike! Feeding belt after belt of deadly 20 mm cannon shells into the hungry guns of their plane.

Teamwork like this means that your navy is on the job day and night defending you and all of the things you hold dear. But it takes teamwork at home as well as on the fighting front to keep America strong. And you play an important part on the biggest hometeam in the world. The team of tens of millions of U. S. Defense Bond buyers who are building the great economic strength that backs up our armed forces. So keep up the good work. Keep on buying bonds!

And remember, when you buy bonds you make one of the best investments in the world today. For your interest-earning U. S. Defense Bonds are as safe as America. Buy them on the Payroll Savings Plan today!

The U. S. Defense Bonds you buy give you personal financial independence

Don't forget that bonds are now a better buy than ever. Because now every Series E Bond you own can automatically go on earning interest every year for 20 years from date of purchase instead of 10 as before! This means that the bond you bought for \$18.75 can return you not just \$25—but as much as \$38.31! A \$37.50 bond pays \$66.66. And so on. For your security, and your country's too, buy U. S. Defense Bonds now!

Peace is for the strong... Buy U. S. Defense Bonds regularly!

The U. S. Government does not pay for this advertising. The Treasury Department thanks, for their patriotic donation, the Advertising Council and

Amerikos Lietuvis

LIETUVIAI! SKAITYKITE IR PLATINKITE AMERIKOS LIETUVI

Mąstymai Apie Atomelį

Atominė Bomba Sprogsta, Ir Kas Toliau ?

Toli gražu ne vistiek ar atominė bomba sprogs ore, žemės paviršiu, po žeme ar vandeny. Kadangi atominės bombos pagaminimas yra nepaprastai brangus, tai, suprantama, ji bus sprogdinama ten, kur galės pridaryti daugiausia žalos, būtent: ore ir vandeny. Pirmiausia susipažinsim su ore sprogsios bombos padariniais.

Ore sprogsios bombos žala priklausys nuo sprogsimo aukščiau nuo žemės — juo didesniau plote bus padaryta žala, bet užtat mažesnio laipsnio ir atvirkščiai. Patyrimas parodė, kad "patikimiausias" veikimas būna bombai sprogs 500-600 metrų aukštyje. Tik, jei bus norima visiškai sunaikinti kurį gyvinišv svarbos taikinį, ji bus sprogdinama žemiau. Iš to aišku, kad sprogsimo aukštis priklausys nuo bombos galingumo, taikinio svarbumo ir pageidaujamo jo sunaikinimo.

Sprogsus atominėi bombai ore, pasidaro kelių šimtų pėdų skersmens ugnies kamuolys, iš kurio visomis kryptimis neapsakomu greičiu sklinda akinanti melsvai balta šviesa, bausis karštis ir radioaktyvios dalelės. Tuoj, po kelių sekundžių, seka bausis, viską traukiančią oro spaudimą ir garsas.

Ugnies kamuolys greit netenka akinančio spindėjimo ir ima kilti stulpo pavidalu į aukštį, kartu su įkaitusiu oru, garais ir sprogsimo metu pasidariusiomis dujomis. Šis "stulpas" yra nepaprastai radioaktyvus ir iš pradžių būna daugiaspalvis, o vėliau baltas. "Stulpas", pasiekęs šiltesnį oro sluoksnį, nebekyla į viršų, bet ima skleistis į šalis ir darosi panašus į grybo kepurę. Bet šioj "kepurėj" yra dar taip daug radioaktyvių medžiagų, kad jos įstengia įkaitinti orą ir dujas tiek, kad jos vėl "sauna" aukštyn stulpo pavidalu. Šis stulpas, pasiekęs antrą šiltesnį oro sluoksnį, sudaro antrą "kepurę". Susidaro vaizdas lyg baltas grybas augtų ant kito tokio pat grybo. Šie abu "grybeliai" yra apie 100 kilometrų aukščio.

Atominė bomba nuo kitų galingų bombų skiriasi ne tik savo galingumu, bet ir savybe paskleisti mirtingas radioaktyvias medžiagas. Nors karštis, radioaktyvumas ir oro spaudimas praktiškai veikia kartu, bet mes čia susipažinsim su kiekvienu jų atskirai.

KARŠTIS

Karščio bangos sklinda visomis kryptimis nepaprastu greičiu (186,000 mylių per sekundę). Po ugnies kamuoliu esančių daiktų temperatūra pakyla kelis tūkstančius laipsnių. Manoma, kad pirmąją sekundę ugnies kamuolio vidury temperatūra yra

maždaug kaip saulės, o gal net truputį aukštesnė. Saulės paviršiuje temperatūra yra apie 6,000° C. Tai atrodo ne taip jau daug. Bet prisiminus, kad verdančio vandens temperatūra yra tik 100° C. ir kad geležis tirpsta esant 1530° C., o verda prie 2450° C., tai kiekvienam bus aišku, kad prisitarti prie saulės nebūtų saugu.

Esant penkių mylių atstu nuo sprogsimo vietos dar jaučiamas gerokas karštis. Štai kaip vienas bandomo atominės bombos sprogsdinimo stebėtojas pavaizduoja šį karštį: "Mes gulim dykumoje, devynių mylių atstu nuo vietos, kur bus sprogdinama atominė bomba. Naktis šalta. Nors tai buvo liepos mėnesio vidurys, bet prie aušrą mes drebėjome nuo šalčio. Tada blykstelėjo akinanti melsvai balta šviesa ir kartu mūsų veidai pajuto vidurdienio saulės karštį".

Laimė, kad šis karščio "žaibas" tęsiasi tik apie vieną sekundę! Bet ir tiek laiko užteka padegti tamsius drabužius, popierį, apipuvusį sausą medį ir pan. gerokam toly nuo sprogsimo vietos. Buvo atsitikimų, kad gaisrai kilo net dviejų mylių atstu, nes per atdarus langus ir duris karštis pasiekė namų viduje buvusius padegamus daiktus.

Karščiui atspariose medžiagose ir tai palieka karščio "žaibo" žymės: stogų čerpės pasidaro "pūslėtos", poliruotas granitas šiurkštus, nes sutrūkinėja, betonas paraudonuoja net mylios atstu nuo ugnies kamuolio. Jei to pridėsime gaisrus, kylančius dėl degamų dujų ir elektros laidų sutrūkinėjimo sujauktuose namuose, tai suprasim, kad atominė bomba yra neblogo padegamoji bomba!

Karščio ir ugnies žalą pastatams sunku apskaičiuoti. Tai priklausys nuo pastatų rūšies (mediniai ar mūriniai), o taip pat nuo ugniagesybos pajėgumo ir organizacijos. Nesigriebiant energingo gesinimo — gali išdegti visa miesto dalis, esanti pavėjui nuo sprogsimo vietos. Bet kada kelių kvadratinų mylių plote vienu metu liepsnoja šimtai ir tūkstančiai pastatų, o gatvės būna visokiu lauču užgriautos ir vandentiekis sugadintas — ir geriausi ugniagesiai ne ką teigali padaryti.

Karščio žala neapsaugotoms žmonėms yra baisi! Didžiausias pavojus tiems, kurie bus apačioj po ugnies kamuoliu: jie ne tik žūtų nuo akimirksninio karščio žaibo, bet ir pavirstų tiesiog neatpažįstamomis suanglėjusiomis figūromis! Stiprus 3-čio laipsnio mirtinai nudegimai (oda išopėjusi ir padengta šašais) būtų net mylios atstu. Skaitoma, kad iš esančių 1200 jardų atstu nuo sprogsimo — 95% mirs nuo nudegimų. Mažesnio laipsnio nudegimai bus net 2 1/2 mylių atstu! 3-4 mylių atstu bus tik pirmo

laipsnio nudegimai — odos paraudimas. Apskaičiuojama, kad Japonijoje 20-30% visų žuvusiųjų buvo karščio aukos. 53% visų apdegusiųjų mirė jau pirmąją savaitę. Apdegimo reiškiniai pastebimo įvairiu laiku-žiūrint atstumo. Jei arti — nudegimo puslės pasirodo jau po 5 minučių. Jei toliau (už 1500 jardų) — laike 4-6 valandų, o už 2000 jardų — po 10 valandų.

Karščio spinduliai lekia tiesiomis linijomis, todėl bet koks pastatas pakankamai apsaugo nuo karščio "žaibo". Rūkas ir migla šiek tiek sulauko karščio spindulius. Kiek toliau nuo sprogsimo — ir drabužiai (jei tik neužsidega!) šiek tiek apsaugo apdegimų, ypač jei jie yra šviesios spalvos ir neprisiglaudę prie kūno. Aptomtos kūno vietos (krūtys, pečiai) nudega ir po nepakitusiais drabužiais, o vietos, padengtos laisvai kabančiais drabužiais, o vietos, padengtos laisvai kabančiais drabužiais, būna apsaugotos. Japonėms, dėvėjusioms margus, gelėtus drabužius (pv, kimono) — gėlės bei lapai buvo išdegti odoj, o baltos drabužio vietos apsaugojo nuo nudegimų!

Mirtis nuo nudegimų yra baisi! Kas buvo nusidėgęs nors mažą odos vietelę — atsimeina šį skausmą. O čia paprastai apdega dideli kūno plotai ir daug stipriau. Sunku aprašyti, apdegusiųjų kančias ir beviltišką būklę, nes reikia žinoti, kad sanitarinė pagalba dėl ligoninių ir sanitarinio personalo sunaikinimo, yra, bent pirmomis dienomis, nepaprastai sunki.

Pasveikę nuo lengvesnių nudegimų gauna keistus pakenktų odos vietų spalvos kitimus. Buvusiųjų 2000 jardų atstu odos paraudimą ar pūslėles seka jos pablyškimas (baltos dėmės), o buvusių 2000-4000 jardų atstu — po pradinio paraudimo, seka smarkus odos patamsėjimas — iki šokoladinės spalvos.

Kas daryti? Kaip saugotis? — gal skaitytojas klaus. Deja, ne daug ką čia galima patarti. Jei atominė bomba sprogs nelaukta ir tuo laiku būsi lauke — jokių apsaugos priemonių pasiūlyti negalima. Karščio žaibas trunka apie sekundę ir pasislėpti nespėsi. Tavo likimas priklausys to, kaip toli būsi nuo ugnies kamuolio ir kaip būsi apsirėngęs. Jei apdegi ir dar gali kojas pavilkti — skubėk ieškoti kvalifikuotos medicinos pagalbos, kitaip — tavo oda bus užkrėsta pavojingomis, pūliavimą sukeliančiomis bakterijomis, ir tai, greičiausiai vės ir kraujo užkrėtimą ir tur būt mirtį... Jei būsi įspėtas aliarmo — slėpkis už patikimesnės uždangos, kuri apsaugos nuo karščio žaibo, bet, žinoma, gal neapsaugos nuo traukiančio oro spaudimo, o ypač — radioaktyvumo.

K. Valteris

TAUPIOS ATOSTOGOS

New Yorke egzistuoja turbūt vienintelė pasaulyje tokia organizacija kurios tikslas yra norintiems atostogoms išvažiuoti į kitą krašto pusę sutaupyti nuomą. Ji veikia šitokiu būdu: sakykim, New Yorkiškė šeima atostogoms nori išvažiuoti į Kaliforniją; kaliforniškė šeima lygiai tuo pačiu laiku nori atvykti per savo vasaros atostogas New Yorke. Normaliai, abi šios šeimos perkirtusios kraštų apsigyventų viešbučiuose, mokėtų jų aukštąs kainas, ir taipgi mokėtų nuomas už savo butus, kurie būtų tušti. Ir štai minėta organizacija "Atostoginių Butų Birža" dalykus taip sutvarko, kad abi šeimos pasimaino savo butais, įsitaiso daug patogiau ir sutaupo daug pinigų.

Atostoginių Butų Birža savo kartotekoje turi adresus daugybės žmonių kurie šitokiu būdu būtų linę pasikeisti savaisiais butais. Šios įstaigos darbas yra juos tinkamai suporinti. Jie pasiūnėja orleaniečiams philadelfiečių buto aprašymą, lygiai kaip orleaniečių aniams. Jeigu sutaria Birža gauna savo užmokestį — \$20.00.

Iki šių metų ši Birža tarnavo tik mokytojams, nes jų tarpe šį įdėja užgimė, 1948 metais tals New Yorke vidurinėsios mokyklos mokytojas gavo laišką su prašymu kitam Kalifornijos mokytojui, rekomenduoti šeimoms priinama viešbutį visai vasarai. Atsitiktinai, tas pats mokytojas buvo besiruošijęs Kalifornijon ir jis pasiūlė pasikeisti butais. Jie taip padarė ir buvo labai patenkinti.

New Yorkietis įdėja pasinaudojo. Pagalvojęs, kad ir kitiems mokytojams tai gali būti įdomu, nes jie turi ilgas vasaros atostogas ir turi pakankamai laiko pakeliauti po kraštą ir dažnai yra priversti ieškotis būtų svetur mokindami įvairiuose vasaros kursuose, 1950 mokytojų žurnaluose pasiskelbė tarpininku. Gavu šimtus laiškų. Be mokytojų jis yra padėjęs vieno Universiteto rektoriui, daktariams, pensininkams, biznieriams, kurie buvo apie jo įdėją nugirdę.

Paprastai butais apsimainančios šeimos niekad nesusitinka. Jie vieni kitus pažįsta tik per paštą. Tuo pačiu keliu jie susižino apie savo butus — vieni kitiems pasiūnėja namų planus, instrukcijas kaip naudoti elektros prietaisus, kaip pakepti su tuo ar tuo aparatu duoną ir t.t. Kaime, kurie buvo painformuoti, kad "svečiai" kurį laiką naudosis namais juos priima kaip senus draugus.

Kartais atrodo, kad kaikurie prašymai tikrai nėra ir nebus įmanomi patenkinti. Štai neseniai viena šeima norėjo praleisti savo atostogas vienoje mažoje salelėje, 12 mylių nuo Maine kranto. Deja, nė vienas iš salelės nepareiškė noro važiuoti atostogoms į žemyną, ir juo labiau į

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

Ko kraštas tikisi iš lietuvių laisvajame pasaulyje.

Minintiems liūdnuosius birželio įvykius mūsų tautiečiams įdomu žinoti, kokios nuotaikos vyrąrauja krašte ir ko žmonės ten laukia iš lietuvių, gyvenančių laisvajame pasaulyje. ELT'os bendradarbiui teko šnekėti su visa eile vokiečių, grįžusių iš okup. Lietuvos, taip pat buvusių mūsų tėvynėje karo belaisvių, kurie, papildydami kitais keliais Vakarų pasiekiančias žinias, dar daugiau paryškina tenykštes žmonių viltis ir lūkesčius.

Žmonių nuotaikos yra liūdnos. Jie tiesiog su ašaromis akyse prašė vykstančius į Vakarų, kad ten paskelbtų, ypač kur sutikę lietuvių, apie jų kančias ir baisų likimą. Išvykstantieji matė, kad lietuvių tauta naikinama, lietuvių nuolat išvežami, visur — tik rusai ir rusai. Kaune lietuviai nedrįsta viešiau perduoti drašiai ir kalbėti. Kaunas — rusų pilnas, taip pat Klaipėda, nebent Vilnius atrodo ne tiek aziškai rusiškas. Kariniuose fabrikuose dirba vieni rusai, kurie yra veik visi komunistai, gauną iš režimo naudos. Lietuvių inteligentija visai apskurdo.

Būdinga, kad vokiečiams apsilankius pas likusius Lietuvoje vokiečius, tie jų nesėlpdavo, nors buvo turtingesni už lietuvius. Taip buvo ypač Klaipėdos krašte. Užtat, to neparodė lietuviai: jie neatstūmė paramos prašančių. Visai kas kita, jei pasirodydavo elgetaudami rusai — tuos tuoj išsiųsdavo atgal pas "tėvelį Staliną"... Apie lietuvius visi sutikti vokiečiai atsiliepa labai gerai. Lietuviai net ir dabar esą tokie dievobaimingi, kaip niekad kitur tokių jie nėra matę. Nors ne vienas iš jų yra evangelikas, bet tvirtina, kad lietuviai labai įspūdingai meldžiasi į Mariją ir gieda "Marija, Marija". Vokiečiai savo artimųjų galėjo ieškoti per vad. Suchdienst. Repatriacija buvo privaloma, registravo milicijoje. Išdavė "spravką" su nuotrauka. Iš visų keliausių per Įsrutį viską atėmė, pinigų ir dokumentus. Tačiau da-

lis vokiečių pasiliko ir Lietuvoje, būtent, tie, kurie nebuvo pastebėti kaip vokiečiai, buvo gerai išmokyti lietuviškai ir Vokietijoje neturėjo artimųjų. Su vokiečiais į Vakarų mėgino pasprukti ir vienas kitas lietuvis, bet nesėkmingai.

Vilniuje gražinamieji buvo filmuojami.

Dalį jų vežė per Lenkiją, kur juos saugojo taip pat lenkų sargybiniams, dalį net per Varšuvą. Lietuvoj turėjo pasirašyti net kelis protokolus, jog kalbės apie Sovietų Rusiją gerai. Visų pasiekusių Vakarų tikinimų krašte likę mūsų tautiečiai ypač daug tikisi iš Amerikos lietuvių, iš kurių laukia, kad jie su savo vadovybe padarys visa, kas galima, jų sunkiam likimui palengvinti.

AREŠTAI Lietuvoje — kasdieninis reiškinys.

Ten užvogimus baudžiama 10-15 metų, bet už žmogaus nužudymą paprastai tenka 3-5. Ypač daug areštuojama dėl politinių priežasčių.

TREMIMAI

iš 1949 m. vykdamo reguliariai kas pavasarį ir rudenį, bet 1950 m. susitrukė. Žmonės kalbėjo — esą, dėl gautos trėmimų reikalų iš JAV notos. Todėl dabar tremiami jau rafinuočiau — pagal "darbo ieškančių sąrašus" ir "savanoriškai". Paskutinis didesnis trėmimas buvo 1951 m. spalio 8-10 d. Gyventojai per tas dienas laiko pasirošę lagaminus ir eina gulti net apsilvilkę; taip daro ir rusai, nes ir tų patenka į siūniamųjų sąrašus. Tremia daugiausia ūkininkus ir šiaip "buržujus", o ypač kunigus. Netenka abejoti, kad visi tremtiniai būtų buvę ištremti. Tokiam Dargaičių kaime, 3 km už Telsių, į Sibirą ištremti visi gyventojai. Tokių pavyzdžių yra apščiai. Pavyzdžiui, vieno brolio yra emigravęs į JAV — ir tai prisidėjo prie jo ištėrimo. Jei kas eina į stribus", tų suimtus gimines žada paleisti. Vyr. NKVD įstaiga yra Vilkavišky. Ir tarp vokiečių buvo šnipų, kurie viską pranešinėjo NKVD.

CHICAGO, Ill. — Boyle šeima, turinti šešis vaikus, priima dokumentus iš teisėjo Jarecki adoptuoti kitą dukterį.

PULASKI Was Native of "Lithuania In Poland"

Copy from the Editorial page of "The Catholic Free Press", Worcester, Mass. dated April 25, 1952

To the Editor: Your article under the heading "Noted Catholic Layman" entitled "CASIMIR PULASKI WAS FATHER OF THE AMERICAN CAVALRY", deserves commendation. It shows what kind of men from foreign lands contributed their very best to the establishing and founding of these United States.

Men of Casimir Pulaski's caliber inspired others to see the truth and the way to reach their ideal objective — freedom. Jared Sparks in his "American Biography" tells us that news of his (Casimir Pulaski's) victory against Russia "raised the spirits of the Lithuanians"; that "the two brothers (C. Pulaski and his brother) proposed to

march to the capitol of Lithuania, form a confederation there and carry the war from that point into every part of the Grand Duchy (of Lithuania) where a Russian soldier could be found", and "they began their march with 600 men, leaving the Lithuanian army under the command of Prince Sapieha".

Space would hardly permit one to go into a detailed account or narration about the various treaties and unions between Lithuania and Poland, their common heritage and glorious past, etc. Notwithstanding the unfortunate incomplete and sometimes inaccurate description of that "equal with equal" union, one can still discover that Casimir Pulaski "was born March 4, 1748 in Podalia, Lithuania, then part of Poland" and that he was "a native of Lithuania in Poland".

Consequently, may I not sup-

pliment your article by adding that Casimir Pulaski was not only a Polish patriot but also a native of Lithuania in Poland?

Anthony A. Shallna
Honorary Lithuanian
Consul at Boston

Pelningas Darbas

Reikalaujame Agentų ir Agentių platinti Lietuvių išdirbystės skirtingus vaistus ir JUOKŲ rekordus (plokštelės). Agentams tai yra aukso kasyklos. Tuojau rašykite dėl platesnių informacijų: DEKEN'S PRODUCTS P. O. Box 686, Newark 1, N. J.

Buk Sveikas

SAK-SAK OINTMENT — Nauja mėsina, naujai sudaryta pagal vėliausio mokslo supratimo, stebėtinai greitai gelbsti nuo ODOS IŠBERIMO, NIEŽĖJIMO, DEDERVINIŲ ir PUKŲ, taip pat labai gelbsti nuo PILES raudonųjų gysla (hemorrhoidai) ir dėl niežėjimo kojų (athlete's foot). Gal bandei visokiems, tai dar išbandyt geriausias. Užtikrinam pasakmes, atpigins gražinam kaina \$1.00. Didelė dėžė \$3.00. DEKEN'S PRODUCTS P. O. Box 686, Newark 1, N. J. 16-36

Hafo Pasakos

KARAVANAS, Nemuno leidinys, Chicago, Ill. 114 puslapių Pasakų knygelė su paveikslais. Vladas Vijeikis piešė viršelį, R. Brendamouro iliustracijos. Hafo pasakos yra tinkamos skaityti visokiam amžiui, turi labai kilnių ypatybių, kurios traukia į save skaitytojo širdį.

Vasaros laike, šaldytuvas tai šeiminiškės neapkeičiamas patogumas